БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 120 (19.791). • 1987 йил 26 май, сешанба • Баҳоси 3 тийин.

М. С. ГОРБАЧЕВ РУМИНИЯГА ЖЎНАБ КЕТДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев Руминия Коммунистик партиясининг Бош секретари, РСР Президенти Н. Чаушескунинг таклифига биноан 25 май куни расмий дўстлик визити билан Москвадан Бухарестга жўнаб кетди.

КПСС Марказий Комитетининг секретари В. А. Медведев М. С. Горбачев билан бирга жўнаб кетди.

Внуково аэродромида М. С. Горбачевни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари В. И. Воротников, А. А. Громико, Л. Н. Зайков, Е. К. Лиғачев, Н. И. Рижков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидатлар П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Н. Н. Слюньков, С. Л. Соколов, Н. В. Тализин, А. Н. Яковлев, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари А. П. Бирюкова, А. И. Лукьянов, В. П. Никонов, Г. П. Разумовский, КПСС Марказий ревизия комиссиясининг раиси И. В. Капитонов, бошқа ўртоқлар кузатиб қўйдилар.

Кузатувчилар орасида РСРнинг СССРдаги муваққат ишлар вакили Н. Стиня, ГДРнинг СССРдаги элчиси Г. Кениг бор эди.

(ТАСС).

ПАРТИЯ ХОДИМИНИНГ ОДОБИ

Бутун феъл-атворимиз билан идеалларимизнинг ҳақлигига ишонтирайлик

«Правда» газетасида партия комитетларининг биринчи секретарларига, раҳбарлик қилиш ишониб топширилган кишиларга бағишланган ҳикоялар хусусидаги ўз фикрларини билдирган газетхонлар шу мавзуни таклиф этдилар. Одамлар партиянинг профессионал ходимлари ҳақида тез-тез ва яхшироқ ёзиш керак, деб ҳисобламоқдалар, чунки бу ходимларнинг мутлақ кўпчилиги халқ олдидаги бурч туйғусини жуда яхши ҳис этадилар, ишчанлик, ташаббускорлик кўрсатиб, топширилган ишни масъулият билан бажарадилар. Кўпгина хатларда партия раҳбарининг яна бир жуда муҳим хислати — маънавий поклиги ва барқарорлигини ҳам эслатувчи сўзлар бор.

«Қабул этилган қарорлар учун жанг қилишга шай бўлиб турган, жамиятимиздаги ўзгаришларнинг доно ва виждонли жарчилари ҳамда жонкуярлари бўлган мард ва жасур партиялиларнинг ижтимоий салмоғи ҳозир ҳар қачонгидан ҳам юксак, — деб ёзади Минск областидаги Киров номли колхоз раиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони С. Лемешченко. — Слуцкий шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Зенон Кузьмич Ломатьяни шундай киши, деб ҳисоблайман. Ишчан, ўткир зеҳнли, ташкилотчилик қобилиятларига эга бўлган бу киши камтарлиги, дилкашлиги, хушмуомалалиги билан ҳам ажралиб туради. Унинг шахсан ёқимлилиги одамларни руҳлантиради, уларни фаол ҳаракат қилишга отлантиради».

КПСС Марказий Комитетининг январь Пленуми қайта қуриш ва кадрлар сиёсати муаммолари орасида партиявий ишдаги ахлоқ-одоб негизини энг муҳим ва зарур масалалар жумласига қўшди. Айниб кетган бир қанча кишиларнинг жиноятлари коммунист раҳбарнинг ҳалол ва пок қиёфасига доғ туширганлиги учунгина эмас, шу билан бирга партиянинг ленинизм руҳини қайта тиклаш, демократияни ҳар томонлама ривожлантириш, жамиятимизда ошкоралик ва рўй-ростликни қарор топтириш муддаоси ҳам мана шуни тақозо этди.

Партия ходимининг одоби, яъни унинг феъл-атвори, айтиш мумкинки, ҳаёт йўли нималар билан белгиланади! Нималарга боғлиқ бўлади! Ҳа, биз, коммунистларда КПСС Программаси ва Устави бор. Бу ҳужжатларда партия раҳбарлиги ва ўзаро муносабат принципларининг сиёсий ҳамда маънавий негизи белгиланган. Шу билан бирга Уставдаги ҳуқуқлар ва вазифалар кадрлар фаолиятининг ҳамма жиҳатлари ва кўринишларини қамраб ололмайди. Улар одамлар билан кундалик мулоқотда КПСС ўзининг бутун тарихи давомида вужудга келтирган муайян одоб нормаларига риоя қиладилар.

Владимир Ильичнинг дастлабки асарларидан бошлаб то айтиб туриб ёздирган сўнгги хатларигача: партиянинг ички ҳаётини қандай қуриш кераклиги, кадрларнинг асосий вазифалари нималардан иборат эканлиги, раҳбарлик санъатини эгаллаб олиш учун уларга нималар зарурлиги хусусида жуда бой маслаҳатлар, топшириқлар ва истаклар дурлари баён этилган. Ленин сансалорликка ва бюрократизмга қарши эҳтирос билан курашишга даъват қилган, коммунистман, деб кибрланишга кескин ва қатъий қарши чиққан, қўполлик ва нижиқликни шафқатсиз қоралаган, маъмуриятчиликдан огоҳлантирган, вазиятни ўз-ўзини танқид руҳида баҳолашни, чалакам-чатти ҳақиқатга маҳлиё бўлмасликни, хатоларни тан олиш ва уларни тузата билишни маслаҳат берган эди.

КПСС Марказий Комитети январь Пленумининг кадрларга нисбатан қўйган қуйидаги талаблари Лениннинг васиятларига ғоят ҳамоҳанг бўлиб тушади: «Улар ғоявий сабот-матонат, партия ва давлат интизомига оғишмай риоя этиш, ваъдага вафодор бўлиш, ҳалоллик, инсофлилик, поклик, камтарлик, социалистик ахлоқ нормаларидан ҳар қандай чекинишларга муросасизлик намунасини кўрсатишлари керак».

Бу — партия раҳбари характерининг шунчаки олижаноб белгилари эмас. Бу, айтиш мумкинки, принципларимизни, ҳозирги вазиятда эса, жамиятни чуқур демократлаштириш жараёнини, қайта қуришнинг энг юксак мақсадларини гавдалантирувчи партия раҳбарининг сиёсий қиёфаси ҳамдир. Оддий меҳнаткашлар партиянинг мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш йўли қатъийлиги ҳақида партия ташкилотининг, район, шаҳар ёки область партия комитетининг секретарига қараб фикр юритишларини унутиб қўйиш кечирарли эмас.

Саксон бешинчи йилнинг апрелидан кейин кўпгина серғайрат, зеҳнли, беғараз кишилар раҳбарлик лавозимларига кўтарилдилар, улар қайта қуриш ишига масъулият билан, астойдил иштиёқ билан киришдилар. Улар ўз принципиаллиги, бутун вужуди билан ишлаши, собитқадамлиги туфайли совет кишиларининг партияга бўлган ишончини мустаҳкамламоқдалар, тартиб ва адолатни қарор топтирмоқдалар, инсон омилини кучайтириш учун ҳамма ишни қилмоқдалар.

«Южуралмашзавод» қийин аҳволга тушиб қолган бир пайтда А. Лукашкин партком секретари қилиб сайланди. Оренбургнинг бу йирик корхонаси қолоқликдан ҳеч чиқа олмаётган эди. Меҳнатни ташкил этишдаги камчиликлар, яроқсиз бошқарув услуби бунинг сабаби эди. Директор В. Рацлав фақат буйруқнинг кучига таянар, қўполлик қилиб ходимларни ранжитар, ўз шаънига қилинган танқидга чидай олмас эди. Ана шундай вазиятда Анатолий Георгиевич «кучли шахснинг гипнози»га берилмади. Ёш секретарь фаолларнинг мадади билан, директор яроқсиз усуллардан қатъий, абадул-абад воз кечсин ёки ўз жойини бошқа кишига бўшатиб берсин, деб масалани кўндаланг қилиб қўйди. Ишонтириш воситалари ёрдам бермагач, партком директорга сиёсий ишонч билдиришдан воз кечди. Коллективнинг фикрини эътиборга олиб, янги раҳбарни сайлаш ҳам осон бўлмади. Юқорида — министрликда қаршилик кўрсатишди. Аммо бу масалада ҳам коммунистларнинг раҳбари қатъият, мардлик кўрсатди. Натижада муносиб мутахассис А. Коболев бирлашмага бошчилик қила бошлади.

Ҳозир барча партия кадрлари қайта қуриш имтиҳонидан ўтмоқдалар. Бироқ, афсуски, бу имтиҳондан ҳар хил тарзда ўтмоқдалар. Баъзилар, агар яна оз-моз «қисувга олинса», «мурватлар қаттиқроқ буралса» аҳвол ўз-ўзидан яхшиланиб қолади, деган хомхаёлни ҳеч тарк эта олмаяптилар. Партия ходимлари фаолликка ва танқидий мулоҳазаларга жиззакилик билан қараётган, буни ўз обрўсига «путур етказиш» йўлидаги уриниш, деб билаётган ҳоллар тез-тез учраб турибди. Одесса областидаги қишлоқ ўқитувчиси Л. Хмель йиғилишдаги нутқида ҳамқишлоқларини қизиқтирувчи энг зарур масалаларни ўртага қўйганлиги учунгина «Авангард» колхози партком секретари Б. Бондаренко йиғилишдаги нуткомининг секретари Б. Бондаренко уни «гижгижловчи» деб атаганини хафа бўлиб ёзади.

Ҳамма жойда, айниқса, партиялилар орасида бошқача фикрларга тоқат қилиш, ўзаро ҳалоллик ва ҳақгўйликка асосланган муносабат услуби ҳосил қилиниши зарур.

Партия комитети, унинг ҳар бир ходими бамисоли инсон тақдирлари чорраҳасида туради. Бу ерга қувонч ва қайғу билан, режалар ва шубҳалар билан, ташвишлар ва шикоятлар билан келадилар. Инсоннинг дилидаги мақсадни тушуниш учун ишчанлик, мантиқ ёки аниқ маслаҳатнинг ўзигина камлик қилади. Сидқидилдан, самимийлик, хайрихоҳлик ҳам керак. Бундай ҳислатлари бўлмаган ходим суҳбатидан киши хурсанд бўлиб чиқмайди. Хушмуомалалик, баодоблик, сўзининг устидан чиқиш, ваъдасини пухта бажариш ҳам партия раҳбарининг маҳоратига кўмаклашади. Шикоятчиларни қабул қилишга ҳам, хатга жавоб қайтаришга ҳам, ёрдам бериш ҳақидаги ваъдаларга ҳам шу гап тааллуқлидир.

Нутқ маданияти ҳам муҳим роль ўйнайди. Баъзи нотиқлар «қоғозсиз» гапирганларида жуда сўзамол бўлиб кетади! Кадрлар орасида бетакаллуфлик ва «сенлаш», айниқса, сўкинишларга йўл қўйиб бўлмайди. Шундай муомала қилувчи кишиларга нисбатан доимий шахсий хушкўрмаслик ва хафачилик кайфияти вужудга келиб, бу нарса мазкур ходимлар ишлаб турган партия органларига ҳам ўтади.

Қайта қуриш вазифалари — мураккаб. Замон кадрлардан ленинча ахлоқ-одобни чуқурроқ ўзлаштириб олишни, коммунистик идеалларнинг тарихий ва маънавий поклигига ҳаммани шахсий намуна билан ишонтира билишни талаб қилади. Партия уйидаги ҳаёт нақадар нурли ва мусаффо бўлса, мамлакат тараққиётнинг сифат жиҳатдан янги поғонасига шу қадар тезроқ чиқиб олади.

(«Правда» газетасининг 25 майдаги бош мақоласи).

ЮБИЛЕЙ МУНОСАБАТИ БИЛАН

КПСС Марказий Комитети Венгрия Социалистик Ишчи партиясининг Бош секретари Янош Кадар туғилган куннинг етмиш беш йиллиги муносабати билан унга табрик телеграммаси йўллади.

Сизнинг революционер, коммунист сифатидаги ҳаёт йўлингиз — марксизм-ленинизм ғояларига содиқликнинг, ишчилар синфи ишига хизмат қилишингиз, ўз халқи тақдири учун юксак масъулиятнинг муносиб намунасидир, дейилади табрикномада. Сиз Венгрия Социалистик Ишчи партиясига кўп йиллардан буён бошчилик қилиб, социалистик ҳамдўстликни, унинг муассасаларини ҳамда замонавий баҳамжиҳат ҳаракат формаларини ривожлантиришга бебаҳо ҳисса қўшдингиз.

Коммунистлар, бутун совет халқи, деб таъкидланади телеграммада, Сизнинг сиймонгизда мамлакатимизнинг содиқ дўстини, изчил интернационалистни, партияларимиз билан халқларимиз ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорликни чуқурлаштиришнинг фаол тарафдорини қадрламоқдалар.

* * *

СССР Олий Совети Президиуми совет халқи билан венгер халқи ўртасидаги қардошларча дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантиришдаги хизматлари, тинчлик ва социализмни мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшганлиги учун ҳамда туғилган кунига етмиш беш йил тўлиши муносабати билан Янош Кадарни Октябрь революцияси ордени билан мукофотлади.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОНДА СОВЕТ АДАБИЁТИ КУНЛАРИ

Ўзбекистонда ўтадиган кўп миллатли совет адабиёти кунлари Советлар мамлакати халқларининг дўстлиги ва жипслигини мустаҳкамлашга, қардош республикалар адабиётларининг яқинлашуви ва бир-бирини ўзаро бойитишга кўмаклашиши керак. Совет адабиёти кунлари Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишланган. 25 май куни иттифоқдош республикалардан, Москва ва Ленинграддан прозаиклар, шоирлар, танқидчиларнинг бир группаси Ўзбекистон пойтахтига келди.

Совет адабиётининг ана шу байрами доирасида «Совет Шарқида социализмнинг қарор топиши, тарихий-революцион романчиликни ривожлантириш тажрибаси ва истиқболлари актуал, ижодий мавзудир» деган Бутуниттифоқ конференцияси ўтказилади. Адиблар биргаликда ўз ижодий режаларини муҳокама қиладилар, қайта қуриш шароитида ёзувчининг роли ва ўрни проблемалари юзасидан фикрлашадилар. Совет адабиёти кунлари қатнашчилари ижодий кечаларда, интернационал шеърият байрамларида иштирок этадилар, республика меҳнат коллективларининг ҳаёти билан танишадилар, Мирзачўл чўлқуварлари ҳузурида бўладилар. Улар Самарқанд ва Фарғона водийсига, Қорақалпоғистон ва Хоразм областига ҳам сафар қиладилар.

(ЎзТАГ).

СССР—РСР: ЯХШИ ҚЎШНИЧИЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ЙЎЛИДАН

М. С. ГОРБАЧЕВНИНГ РУМИНИЯ ДИЁРИДА БЎЛИШИ

БУХАРЕСТ, 25 май (ТАСС махсус мухбирлари А. Беликов, О. Широков, Г. Шишкин). Бугун М. С. Горбачев Бухарестга келди. Совет раҳбари РКП Бош секретари, РСР Президенти Н. Чаушескунинг таклифига биноан расмий дўстлик визитини амалга оширмоқда. В. А. Медведев у билан бирга келди.

Май шабадаси СССР ва РСР Давлат байроқларини ҳилпиратмоқда. Аэропорт биносида табрик транспарантлари яққол кўзга ташланиб турибди. Учиш майдонида Руминия Қуролли Кучларининг фахрий қоровули саф тортган.

Тантанали кутиб олиш жойига келиб тўхтаган ИЛ-62 авиалайнерининг зинапояси олдида совет раҳбари ва унинг рафиқасини Н. Чаушеску рафиқаси билан самимий саломлашиб кутиб олади.

Ўртоқ М. С. Горбачев РКП Марказий Комитети Сиёсий ижроия комитетининг аъзоси, РСР ҳукуматининг Бош министри К. Дэскэлеску билан, Руминиянинг бошқа партия ва давлат арбоблари билан саломлашади.

Икки қардош партия раҳбарлари супага кўтариладилар, иккала мамлакат Давлат гимнлари янграйди. Аэродром узра артиллерия салюти — бир йўла 21 марта отилган залп акс садоси гумбирлайди.

Фахрий қоровул бошлиғи КПСС Марказий Комитетининг Бош секретарига рапорт беради. Совет Иттифоқи ва Руминия раҳбарлари фахрий қоровул сафи олдидан ўтадилар.

Сўнгра Руминия ҳукуматининг аъзолари М. С. Горбачевга таништирилади.

Кутиб олиш маросимида СССРнинг РСРдаги ҳамда РСРнинг СССРдаги элчилари қатнашдилар.

Бухарест коллективларининг вакиллари М. С. Горбачев ва Н. Чаушеску ўртоқларни самимий табриклаб турдилар.

Тантанали кутиб олиш маросими фахрий қоровулнинг шахдам қадам ташлаб ўтиши билан ниҳоясига етди.

Автомашиналар кортежи мотоциклчиларнинг фахрий эскорти ҳамроҳлигида аэродромдан шаҳар томон йўл олади. Кортеж ўтиб борган йўллар ва майдонларда Совет Иттифоқи ҳамда Руминия Социалистик Республикасининг Давлат байроқлари, Руминия—Совет дўстлиги шарафига табрик сўзлари ёзилган транспарантлар осиб қўйилган эди.

Ўн минглаб шаҳарликлар Совет Иттифоқидан келган меҳмонни табриклаш учун кўчаларга чиқдилар. Таниқли профессионал ва машҳур ҳаваскор оркестрлар ижросидаги музика янграб турди, ёшлар жуда шўх миллий рақсларга тушиб, қўшиқ айтишди.

СУРАТДА: аэропортда кутиб олиш пайти.

ТАСС — ЎзТАГ телефотоси.

Машиналар кортежи Ғалаба майдонига келиб тўхтайди, бу ер айниқса гавжум эди. Миллий либосдаги йигит ва қизлар М. С. Горбачев ва Н. Чаушеску ўртоқларни кутиб оладилар. Йигит-қизлар уларга гуллар тақдим этадилар. Пионерлар совет ва румин раҳбарларига қизил галстук боғлайдилар.

Биз КПСС Марказий Комитети Бош секретарини кутиб олишда қатнашган кишиларнинг қайси бири билан суҳбатлашмайлик, уларнинг ҳаммаси Совет раҳбари визитларининг ўзига хос бир белгиси тўғрисида гапирдилар: ишчанлик, амалий кайфият ана шу визитларга хос хусусиятдир.

* * *

Шу куни Бош секретарь Озодлик паркида бўлди. Бу ердаги пантеон олдида ўз мамлакатининг порлоқ келажаги учун жонини фидо қилган румин халқининг энг яхши фарзандлари хотирасига Мангу олов ёниб турибди. М. С. Горбачев ёдгорлик пойига гулчамбар қўяди, унинг лентасига: «Халқ ва Ватан озодлиги учун, социализм учун кураш қаҳрамонларига», — сўзлари ёзилган.

Мамлакатни гитлерчилар фашизмидан озод қилиш чоғида қурбон бўлган СССР Қуролли Кучларининг солдат ва офицерларига Ғалаба майдонида ўрнатилган ёдгорлик пойига қўйилган гулчамбар лентасига: «Руминияни озод қилиш учун курашда ҳалок бўлган совет жангчиларига. КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевдан», — деган сўзлар ёзилган эди.

Марказий майдонлардан бири — Скинтейяда В. И. Ленин ҳайкали пойига гулчамбар қўйиш маросими бўлди.

Гулчамбарларни қўйиш маросимлари чоғида РСР Қуролли Кучларининг фахрий қоровуллари саф тортиб турди, иккала мамлакатнинг Давлат гимнлари ижро этилди.

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ V СЕССИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ «КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА СОЦИАЛ-ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШДА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ СОВЕТЛАРИНИНГ РОЛИНИ ЯНАДА ОШИРИШ ВА МАСЪУЛИЯТИНИ КУЧАЙТИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚАРОРИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНЛИГИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Ғ. Ҳ. Қодировнинг докладини тинглаб ва муҳокама қилиб, шуни қайд этадики, КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг «КПСС XXVII съезди қарорлари асосида социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришда халқ депутатлари Советларининг ролини янада ошириш ва масъулиятини кучайтириш тадбирлари тўғрисида»ги қарори Советларнинг ишини қайта қуриш, уларнинг ташаббускорлигини ва ижодий изланишларини ривожлантириш учун ниҳоятда муҳим аҳамиятга эгадир, ҳозирги вазифаларни бажаришга меҳнаткашларни сафарбар қилиш, бошқаришда территориал ва тармоқ асосларни янада тўлароқ қўшиб олиб бориш, меҳнаткашларнинг кундалик ҳаёти билан боғлиқ бўлган масалаларни яхшироқ ҳал қилиш учун уларга янги имкониятларни очиб беради.

Республика халқ депутатлари Советлари партия органлари раҳбарлигида экономикани ва социал соҳани комплекс ривожлантириш вазифаларини ҳал қилишда, юқори идораларга бўйсунувчи корхона ва ташкилотларнинг фаолиятини контроль қилишда ўз ваколатларидан фаолроқ фойдаланадиган бўлиб қолдилар, давлат планларини ва социалистик мажбуриятларни бажариш йўлида ташкилотчилик ишларини кучайтирдилар. Меҳнат коллективларида ўзаро юксак талабчанлик, камчиликларга нисбатан муросасизлик муҳити яратилмоқда.

Партиянинг қайта қуриш ва жадаллаштириш соҳасидаги йўлини амалга ошириш шу йилнинг тўрт ойи мобайнида товар маҳсулот ишлаб чиқариш планини 101,5 процент бажариш ва қўшимча суратда 78,3 миллион сўмлик маҳсулот чиқариш имконини берди, ўсиш суръати ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 3,1 процентни ташкил этди. Қорамол, парранда, сут ва тухум тайёрлаш плани бажарилди. Давлат бюджетига пландан ташқари 68 миллион сўм пул тушди.

Шу билан бирга, Ўзбекистон ССР Олий Совети таъкидлайдики, республика халқ депутатлари Советларининг ишини социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш мақсадида, уларнинг хўжалик вазифаларини ҳал қилишга, ҳар бир меҳнат коллективидаги ишнинг аҳволига кўрсатаётган таъсирини кучайтириш мақсадида қайта қуриш партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленуми талабларига жавоб бермайди. Андижон, Навоий областларининг, шунингдек, ЎзССР Давлат агросаноат комитетининг, ЎзССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги, ЎзССР Маҳаллий саноат министрлиги, ЎзССР Енгил саноат министрлигининг кўпгина корхоналари маҳсулотларни реализация қилиш, меҳнат унумдорлигини ўстириш планларини бажармаётирлар, маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартномадаги мажбуриятларининг уддасидан чиқмаётирлар. Ишлаб чиқариш потенциалидан ва меҳнат ресурсларидан янада тўлароқ фойдаланиш, халқ хўжалиги тармоқларини кўп сменали иш режимига ўтказиш таъминланмаётир. Корхоналар ва хўжаликларни тўлиқ хўжалик ҳисобига, ўз-ўзини маблағ билан таъминлашга ва ўз харажатларини ўзи қоплашга ўтказишга тайёрлаш суст ва зўр қийинчилик билан олиб борилмоқда. Капитал қурилиш иши жадал қайта ташкил этилмаяпти. Капитал маблағларни сочиб юборишдек яроқсиз практика ҳамон давом этмоқда.

Баъзи бир халқ депутатлари Советлари, жумладан, Қашқадарё, Сурхондарё, Фарғона ва бошқа областларнинг, Жиззах, Бекобод, Ленинск шаҳарларининг Советлари ўзларига қарашли территорияларни комплекс ривожлантиришни таъминлашда ўз ваколатларидан қониқарсиз фойдаланмоқдалар, корхоналар ва ташкилотларнинг маблағларини коммунал хўжалик объектлари, халқ маорифи, соғлиқни сақлаш, маданият муассасалари қурилиши учун жалб қилиш йўлида қатъият принципиаллик ва талабчанлик кўрсатмаётирлар. Уй-жойлар қуриш учун ажратилган лимитларни тўла ўзлаштириш таъминланмаётир, кооператив ва якка тартибда турар жойлар қуришни ташкил қилишга зарур эътибор берилмаётир.

Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ҳажмини янада кўпайтириш ва уларнинг сифатини яхшилаш учун мавжуд бўлган катта-катта резервлар ва имкониятлардан ёмон фойдаланилмоқда. Кўпгина корхоналар маҳсулот ишлаб чиқариш юзасидан берилган планларни ва қўшимча топшириқларни бажармаётир. Самарқанд, Тошкент ва бошқа областларда, айниқса, Тошкент шаҳрида техника билан жуда яхши қуролланган корхоналарнинг бир қисми энг оддий буюмлар тайёрлаш билан чекланмоқда, молларнинг хиллари узоқ вақтлаб янгиланмайди. ЎзССР Маҳаллий саноат министрлиги, халқ депутатлари Советларининг ижроия комитетлари серталаб молларни ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун маҳаллий хом ашёдан ва ишлаб чиқариш чиқиндиларидан тўлароқ фойдаланиш тўғрисида қайғурмаётирлар. Кўп миқдордаги буюмлар, даставвал енгил саноатда, ўз даражаси ва истеъмол хусусиятларига кўра ҳозирги куннинг талабига жавоб бермайди. Бир қатор район ва шаҳарларда совет органлари хизмат кўрсатиш соҳасидаги камчиликларни бартараф

(Давоми учинчи бетда).

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ V СЕССИЯСИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари

депутат И. Б. Усмонхўжаев нутқи

Депутат ўртоқлар!

Республика Олий Советининг бугунги сессиясида муҳокама қилинаётган масала партия XXVII съезди, КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель ва 1987 йил январь Пленумлари белгилаб берган новаторлик йўлини амалда рўёбга чиқариш учун принципиал муҳим аҳамиятга эгадир. Аслида гап жамиятимизнинг сиёсий негизи, революцион қайта қуришда ва социал-иқтисодий жадаллаштиришда халқнинг социалистик ўз-ўзини бошқарувидаги асосий бўғин бўлмиш халқ депутатлари Советларининг роли, ташаббуси ва масъулиятини кучайтириш ҳақида бормоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев СССР Олий Совети Президиумининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида сўзлаган нутқида ҳозир Советлар ишидаги қайта қуриш ҳаддан ташқари суст ўтаётганига, улар ҳали раҳбарликнинг эски, бюрократик усулларидан халос бўлмаганликларига, шаҳар ва қишлоқ меҳнатчиларининг турмуш шароитларини яхшилашга дуруст таъсир ўтказмаётганлигига эътиборни қаратди. Ҳозирча Советлар ўз территорияларида ўзларини чинакам ҳокимият органлари эканликларини кўрсатмаяптилар, хўжалик юритишни яхшилаш, социал соҳани ривожлантириш борасидаги янги ҳуқуқлардан суст фойдаланмоқдалар.

Социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш, демократияни кенгайтириш ва чуқурлаштириш, барча етилган муаммоларни ҳал этишда меҳнаткашларни фаол ва ишчан қатнаштириш учун Советларнинг роли ва масъулиятини янада ошириш юзасидан партия берган йўл-йўриқлар бизнинг республикамиз учун, айниқса, актуалдир. Кейинги вақтларда аввалги раҳбарликнинг волюнтаристик усуллари, кенг меҳнаткашлар оммасининг фикр ва манфаатларини эътиборга олмаслик, ишлаб чиқариш ва жамоат ишларидаги ошкораликнинг йўқлиги Ўзбекистоннинг тараққиётига иқтисодий, социал ва сиёсий соҳаларда нақадар катта зиён етказганлиги ҳақида бир неча бор гапирдик. Мана шундай шароитда партиявий раҳбарликнинг ленинча нормалари ҳамда принциплари бузилиб ва деформация қилинибгина қолмай, халқ ҳокимияти органлари бўлмиш Советларнинг роли ва аҳамияти ҳам пасайтириб юборилди.

Шу боисдан ҳам салбий ҳодисаларнинг оқибатларини тезроқ тагтуги билан тугатиш, республикадаги бутун маънавий-сиёсий вазиятни соғломлаштириш, унинг социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш ва Умумиттифоқ меҳнат тақсимотига қўшаётган ҳиссасини кўпайтириш учун миллион-миллион меҳнаткашлар манфаатлари ва хоҳиш-иродасининг ифодачилари ҳамда рўёбга чиқарувчилари бўлмиш халқ депутатлари Советларининг ролини ошириш ва масъулиятини кучайтириш жуда катта аҳамият касб этади. Қайта қуриш учун, жадаллаштириш учун, революцион янгиланиш учун курашнинг олдинги марраси айнан шу ердан ўтади, десак муболаға бўлмайди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодировнинг докладида, депутатларнинг нутқларида республика халқ депутатлари Советларининг фаолиятини қайта қуриш амалда қандай содир бўлаётганлиги, улар ўзларига бериб қўйилган катта ҳуқуқ ва имкониятлардан қандай фойдаланаётганликлари ҳақида ўз-ўзини танқид руҳида батафсил, ошкора гапирилди. Сиз билан биз қайси соҳаларда етарли иш олиб бормаётганлигимиз, янги муаммоларни ҳал этишга эски ўлчовлар билан ёндашаётганлигимиз, чигалликларни ҳал этишга ожизлик қилаётганимиз ҳақида ҳам гапирилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленумидан кейин орадан қарийб уч йил вақт ўтди. Ўша пленумда биз партия билан мамлакат олдида салбий ҳодисаларни тугатамиз, вазиятни соғломлаштирамиз, республиканинг умумиттифоқ меҳнат тақсимотига қўшаётган ҳиссасини кўпайтирамиз, деб мажбурият олган эдик. Ўтмиш хатоларининг оқибатларига қарши курашда туб бурилишга эришиш, ишларни анчагина тузатиб олиш учун вақт ҳам етарли бўлди, бирталай иш ҳам қилинди, дейиш мумкин.

Социал-иқтисодий тараққиётнинг бир қанча энг муҳим соҳаларида республика бирмунча илгари силжиди, кўп соҳаларда эса бир жойда депсиниб турибди, баъзи соҳаларда ҳатто илгари эгалланган марраларни ҳам бой бермоқда.

Бу ҳол, аввало, экономика соҳасида сезилмоқда. 1983 йилга нисбатан асосий ишлаб чиқариш фондлари 1987 йил бошларигача 25 процент кўпайди ва 21 миллиард сўмликни ташкил этди. Химия ва нефть химияси, машинасозлик тармоқларида ўсиш 27 ва 32 процентни ташкил қилди. Аммо бу имкониятдан фойдаланиш яхшиланмади, балки ёмонлашди. Умуман халқ хўжалигида фондларнинг самарадорлиги 1983 йилги даражага нисбатан 13 банд камайди ва 1986 йилда ҳар сўмлик ишлаб чиқариш фонди ҳисобига самарадорлик атиги 38 тийинни ташкил этди.

Шу салбий ҳодисаларнинг сабаблари ҳам яхши маълум. Бу сабаблар тайёрга айёрлик кайфиятларига берилишдан, ташаббускорлик ва омилкорлик йўқлигидан, янгиликни идрок этмасликдан, масъулиятни зиммага олишдан қўрқишдан иборат. Кўпгина раҳбарларимиз ички резервларни сафарбар қилиш, меҳнат коллективларининг ташаббусини ривожлантириш учун мустақил, равишда дадил қарорлар қабул қилишдан кўра юқоридан ёрдам ва кўрсатма кутишга кўпроқ одатланиб қолганликларини қайта-қайта қайд этишга тўғри келади.

Мутаносиб планлаштирмаслик, топшириқларга тузатиш киритиш каби яроқсиз практика давом этиб келмоқда, оёқ остида ётган ресурслар, мавжуд имкониятлардан етарли фойдаланилмай турган пайтда қўшимча дотацияларр ажратишни сўровчи илтимосномалар келиб турибди.

Натижада бултур 120 та шаҳар ва район асосий кўрсаткичлар бўйича белгиланган топшириқларни бажара олмади. Ҳар уч корхонанинг бири маҳсулот етказиб бериш топшириғини барбод қилди. 570 та қурилиш ва 173 та транспорт ташкилоти йиллик программани бажармади.

Бу йил аҳвол яхшиланмади, кўпгина соҳаларда эса ҳатто ёмонлашди, саноат маҳсулотининг ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан атиги бир процент ошди. Меҳнат унумдорлиги 2 процент камайди. Шартномавий мажбуриятларнинг бажарилиши бори-йўғи 97,7 процентни ташкил қилди, турдош корхоналарга қарийб 138 миллион сўмлик маҳсулот кам етказиб берилди. Давлат қабули шароитида ишлаётган 33 та бирлашма ва корхонадан 20 таси товар маҳсулот ишлаб чиқариш планини уддалай олмади. Асосий фондларни ишга тушириш тўққиз процент камайди. Юк ва пассажир ташиш плани барбод этилди.

Бу соҳада территориялардаги ва тегишли халқ депутатлари маҳаллий Советларидаги аҳвол қандай? Андижон областидаги (ўртоқ Ж. Ҳасанов корхоналар бу кўрсаткични 95 процент бажарди. Бухоро областида (ўртоқ Н. Н. Нарзуллаев) таннарх юзасидан белгиланган топшириқларни бажармаган корхоналарнинг салмоғи 25 процентни ташкил қилди. Жиззах областида (ўртоқ А. Ш. Ҳабибуллаев) мактаблар ва поликлиникаларни ишга тушириш таъминланмади, бу рўйхатни яна давом эттираверіш мумкин.

Республика маҳаллий Советлари бу масалалар билан шуғулланмаяптилар, деб бўлмайди. Бу масалалар депутатлик комиссияларининг ва ижрокомларнинг мажлисларида ҳам, область, шаҳар, район, посёлка, қишлоқ ва овул Советларининг сессияларида ҳам неча марталаб муҳокама қилинди. Аммо бутун муаммо шундан иборатки, бу масалага ёндашув эскилигича қолаверди — асосан камчиликлар қайд этилди, қабул қилинган қарорларда эса ҳеч кимнинг зиммасига ҳеч қандай масъулият юклатилмади. Шу сабабли буни яна бир бор жуда аниқ-равшан қилиб таъкидлаш зарур: Советлар назоратчилар эмас, четда турувчи кузатувчилр эмас, улар ўз территориясидаги тўла ҳокимиятли хўжайинлардир, шу сабабли улар долзарб масалалар юзасидан ҳамма учун мажбурий бўлган узил-кесил ечимларни топишлари керак. Советларимиз айнан шу ваколатлардан тўла-тўкис фойдаланмаяптилар.

Шу муносабат билан Советларнинг корхоналар ва бирлашмалар билан ўзаро муносабатларидаги янги формаларни ривожлантириш, иқтисодий усулларга кўпроқ таяниш, ўз харажатларини ўзи қоплашга ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашга, хўжалик ҳисобига дадилроқ ўтиш керак. Ҳозир саноатдаги бригадаларнинг атиги 4 проценти пудрат усулида ишламоқда, қурилишда ишлар ҳажмининг ярмидан камроғи шу усулда бажарилмоқда. Саноатдаги бригадаларнинг атиги 19 проценти хўжалик ҳисобига ўтди. Халқ депутатлари Советлари ўз территориясидаги иқтисодий ишларга оқилона, омилкорлик билан ёндашишни таъминлашлари, янгилик куртакларини қўллабқувватлашлари, ривожлантиришлари, меҳнатчиларни ишлаб чиқаришнинг хўжайини эканини сезиш руҳида тарбиялашлари керак. Бу ишда сусткашлик қилиб бўлмайди, яқин вақт ичида барча корхона, ташкилот, хўжаликлар янги иқтисодий иш усулларига қатъий ўтишлари лозим.

Агросаноат комплексини жадал ривожлантириш маҳаллий Советларнинг биринчи галдаги вазифаси бўлиши керак. Биз ишнинг мана шу жуда муҳим соҳасида туб бурилишга эриша олмаганимизни тўғридан-тўғри айтиш лозим, ўртоқлар. Бизда деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кескин кўпайтириш резервлари жуда ва жуда кўп, аммо биз улардан ҳам ҳозирча ниҳоятда ёмон фойдаланяпмиз.

КПСС Марказий Комитети Секретариатининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида агросаноат комплексининг ишлаб чиқариш иқтисодий потенциалидан қониқарсиз фойдаланаётганимиз учун республика партия ташкилотининг фаолияти юз-хотирсиз, принципиал танқид қилинди.

Кейинги 10 йил мобайнида қишлоқ хўжалигига сарфланган капитал маблағ икки ҳисса кўпайган бўлса ҳам, бироқ аграр секторнинг ялпи маҳсулотини кўпайтириш суръатлари кескин пасайиб кетганлиги жуда ташвишланиб қайд этилди. Бултур қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулоти ҳажми ўн биринчи беш йилликдаги ўртача йиллик кўрсаткичга нисбатан ҳатто камайиб, шу давр ичида эришилган даражанинг атиги 95 процентини ташкил қилди. Қишлоқ хўжалигини юритишнинг даражаси пастлиги аҳолини ўзимизда етиштирилган озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашга салбий таъсир қилмоқда, шу маҳсулотларни Иттифоқ фондидан етказиб бериш камаймаяпти. Қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштиришни кўпайтиришга нисбатан аҳолининг кўпайиши анча илдамроқ бораётганлиги муносабати билан бу масаланинг ўткирлиги янада ортади. Ўзбекистонда аҳолининг ўсиши ўн биринчи беш йилликда ўнинчи беш йилликка нисбатан 18 процент ошди, қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулотининг қўшимча кўпайиши эса 45 процент қисқарди.

Биз пахта-беда алмашлаб экишни суст ўзлаштираётганимиз учун қаттиқ таъналар эшитдик. Жиззах, Қашқадарё, Бухоро, Андижон областларида, Қорақалпоғистон АССРда бундай алмашлаб экиш 20—30 процентни ташкил этмоқда. Ҳозир республика пахтазорларидаги бедапоялар белгилаб қўйилган 25—26 процент ўрнига 13,6 процентни эгаллаб турибди. Биз чигитнинг навларини суриштирмай-нетмай жуда кўпайтириб юбораётганимизни докладчи бу ерда айтиб ўтди. Паст технология хусусиятларига (V—VI типларга) мансуб бўлган пахтани ҳали ҳам жуда кўп етиштиряпмиз.

Механизацияга қарши қолоқ кайфиятлар учун, фан-техника тараққиёти секинлик билан жорий этилаётганлиги учун жуда кескин танқидга учрадик. Пахта териш агрегатларининг қудратли машина паркига эга бўла туриб, терим ишларини механизациялашда ҳамон бир жойда депсиниб турибмиз ва етиштирилган ҳосилнинг 35—40 процентинигина машинада териб оляпмиз.

Ҳар йили область партия комитетлари, область ижроия комитетлари, биз ҳаммамиз пахта теримига ўқувчиларни, студентларни, шаҳарликларни камроқ жалб этиш ёки умуман жалб этмаслик ҳақида гапиряпмиз, терим кампанияси етиб келганида эса буни унутиб қўймоқдамиз. Тожикистонлик қўшниларимиз эса бу масалани бир йил ичида ҳал қилдилар. Наҳотки шундай қилиш учун бизнинг кучқувватимиз, ғайратимиз етмаса?

Шунинг учун ҳали ҳам кўпгина раҳбар ўртоқлар орасида устунлик қилаётган механизацияга қарши консерватив кайфиятларга кескин зарба бериш керак. Ишга шундай киришиш керакки, бу йил ўқувчилар ва студентларни таклиф қилмай ҳамма ҳосилни териб олайлик. Бунинг учун бизда ҳамма нарса: техника ҳам, одамлар ҳам, ҳатто ортиқча меҳнат ресурслари ҳам бор. Область ва район партия комитетлари, область ва район ижроия комитетлари, Давлат агросаноат комитети ва унинг жойлардаги органлари бу йўлда катта ташкилотчилик иши ўтказишлари керак.

Суғоришни ривожлантиришга қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги органлари масъулиятсизларча ёндашаётганликлари оқибатида пахтачилик ва бошқа тармоқлар катта зарар кўрмоқда. Давлат агросаноат комитети (ўртоқ И. Х. Жўрабеков), Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги (ўртоқ К. С. Сапаев), «Главсредазирсовхозстрой» (ўртоқ Э. Т. Турсунов), Сув хўжалиги қурилиши давлат комитети (ўртоқ Т. Б. Боймиров) ҳамда кўпгина колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари суғориш ва зовур-коллектор тармоқларини ўз вақтида ремонт қилиш ҳақида ғамхўрлик қилмаяптилар. Натижада экинзорларни шўр босиб, ишдан чиқиб қолмоқда. Ҳозир республикада ўртача ва қаттиқ шўрланган 700 минг гектардан кўпроқ суғориладиган ер бор. Бундай ерлар Қорақалпоғистон АССРда, Бухоро, Жиззах, Қашқадарё, Сирдарё ва Хоразм областларида айниқса кўп. Аммо шунга қарамай бу ерларнинг ҳолатини яхшилаш учун кам пул ажратилмоқда.

Ер — бизнинг асосий бойлигимиз. Хўш, биз унга қандай муносабатда бўляпмиз? Очиғини айтсам: ёмон, жуда ёмон муносабатда бўляпмиз. Ўз ерини астойдил севадиган ажойиб деҳқонлар меҳнат қилаётган бизнинг Ўзбекистонимизда мана шундай бўляпти. Нега? Чунки кейинги вақтларда ерга беғамлик билан бепарво муносабатда бўлинди.

Депутатимиз, СССРнинг космонавт-учувчиси ўртоқ В. А. Жонибеков шу минбардан сўзлаган нутқида бизда ўз ҳолига ташлаб қўйилган ерлар қанчалигини, ботқоқликлар, сийрак экинзорлар қанчалигини космонавтлар яхши билишларини айтди. Буларнинг ҳаммаси зовурлар, суғориш системалари ёмон ишлаётганлигининг натижасидир. Ер — ҳаммамизнинг муштарак бойлигимиз, элни ер боқади. Модомики шундай экан, унга шундай муносабатда бўлиш яхшими? Кейинги йилларда биз кўпгина янги ерларни ўзлаштирдик, аммо улардан тўғри фойдаланишга жиддий эътибор бермадик.

Энди биз беш йиллик охирига бориб ўзлаштириб бўлинган ҳамда ўз ҳолига ташлаб қўйилган ҳамма ерларни лозим даражада тартибга келтиришга қарор қилдик.

Сув хўжалиги қурилиши тарихига бир назар ташланг. Халқимиз қандай меҳнат қилганини бир эсга олинг, экскаваторлар ҳам, машиналар ҳам йўқ эди. Ўн минглаб, юз минглаб кишилар меҳнат қаҳрамонлиги намуналарини кўрсатиб, қисқа муддатлар ичида кетмон билан каналлар ҳам қазишган, зовурларни тозалашган эди. Энди эса кўпчиликда тайёрга айёрлик кайфиятлари пайдо бўлди. Баъзи колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари кимдир келиб, уларнинг ариқ ва каналларини экскаватор билан тозалаб бериши керак деб ҳисобламоқдалар.

Ҳозир биз ҳаммамиз ишимизни қатъиян қайта қуриб олишимиз, ерга ва сувдан фойдаланишга оид масалаларда қатъий тартиб ўрнатишимиз керак. Бизда сув проблемаси жуда ўткир проблемадир. Шундай бўлсада, ҳозирдаёқ йил бошидан буён 800 миллион куб метр сув ортиқча сарфланди. Ҳар гектар ерга 14,5 минг куб метр сув истеъмол қиляпмиз. Бу жуда кўп бўлиб, исрофгарчиликдир.

Область ижроия комитетлари, район ижроия комитетлари барча ноқулай ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш учун бутун ресурсларни сафарбар этишлари лозим. Барча ерларни тартибга келтирувчи курашга ҳамма нарсани: техникани ҳам ишга солиш, одамларни ҳам оёққа турғазиш керак.

Мева-сабзавотчиликни ривожлантириш учун имкониятларимиздан суст фойдаланилмоқда. Ҳар беш хўжаликнинг бирида гектар бошига 70 центнердан кам сабзавот олинмоқда. Қорақалпоғистонда, Қашқадарё ва Навоий областларида аҳоли жон бошига 50—80 килограммдан сабзавот ёки ҳар бир киши ҳисобига 9—20 килограммдан мева етиштирилаётгани нормал ҳолми ахир? Биз теплицаларнинг ҳар бир квадрат метридан мамлакатдаги ўртача даражага қараганда 3 баравар кам сабзавот оляпмиз. Теплица хўжалигини ривожлантириш учун юз миллионлаб сўм маблағ сарфланганлигига қарамай бизда ҳар квадрат метрдан олинадиган ҳосилдорлик 7 килограммни, айни вақтда эса мамлакатда 20 килограммни ташкил этади.

Ёки етиштирилган маҳсулотни сақлаш масаласини олиб кўрайлик. Андижон, Бухоро ва Самарқанд областларида омборхоналар билан таъминланиш даражаси эҳтиёжнинг 40 процентидан ошмайди.

Республикада қанча асал етиштиришимизни биласизми? Менга шундай справка беришди: ҳар бир киши ҳисобига 400—450 грамм ёки ҳар куни бир ярим граммдан асал етиштириляпти. Айни вақтда ҳар йили республикага 57 минг тонна кондитер маҳсулотлари келтиряпмиз. Бизнинг қулай иқлим шароитимиз ўз талаб-эҳтиёжимизни батамом қондирибгина қолмай, шу билан бирга мамлакат марказий районларига етказиб бериш учун асал, бошқа қимматли маҳсулотлар етиштиришни ўнлаб баравар кўпайтириш имконини беради. Фақат ўзини оқлашга уринмай, балки ишлаш керак.

Балиқчилик тўғрисида бир-икки оғиз сўз. Давлат комитети ихтиёрида ҳисобга олинган 11,5 минг гектар кўл-ҳовузлар бор, агар ҳар гектаридан 30—40 центнер балиқ олинган тақдирда, биз қўшимча 7—8 минг тонна балиқ етиштира оламиз ва уни 35 минг тоннагача етказамиз. Бунинг учун ҳеч қандай капитал маблағ талаб этилмайди. Фақат куч сарфланса бўлгани.

Хўш, бизда ўрмон хўжалигининг аҳволи қандай? Кейинги ўн йил ичида 315 минг гектар майдонга дов-дарахт экилди, шулардан салкам 105 минг гектари нобуд бўлди. Бизга эса: нима учун сизлар ўрмон хўжалиги министри ўртоқ П. Ю. Юсуповни лавозимидан олдингиз? — деб савол беришмоқда. Хўш, бунинг учун унга орден бериш керакмиди?

Чорвачиликнинг сурункали қолоқлигига барҳам берилмаган. Бу тармоқ ҳамон экстенсив ривожланмоқда. Фермалар маҳсулдорлиги жуда паст. Мол гўшти ва сут етиштирувчи қувватлардан қониқарсиз фойдаланилмоқда. 1976 — 1985 йиллар мобайнида Ўзбекистонга 310 минг бошдан зиёд зотли ғунажин келтирилганига қарамай, сигирлар атиги 100 минг бош кўпайди. Давлат жуда катта маблағ сарфлади-ю, самарадан эса дарак йўқ. Ахир бунга кимдир жавоб бериши керак-ку?

Қўй ва эчкилар туёғи аёвсиз қисқариб бормоқда, тўрт йилнинг ўзидагина қўй ва эчкилар бир миллион бошдан зиёд камайди. Кейинги 20 йил мобайнида отлар камайиб, 136 минг бошдан 89 минг бошга тушиб қолди, қуёнлар сони 193 мингтадан 50 мингтагача камайди, туялар атиги 24 минг бош қолди, 1940 йилда улар 42 минг бош эди. Нима, бизда шарт-шароитлар қолмадими? Ҳозир республикада 23 миллион гектар чўл бор.

Озиқ-овқат ресурсларини тўлдириш учун бошқа имкониятлардан ҳам қониқарсиз фойдаланилмоқда. Корхона ва ташкилотлар ёрдамчи хўжаликлари сони кўпаймаяпти. Ўрта ҳисобда ҳар бир ёрдамчи хўжалик атиги 5 тонна гўшт ва 7 тонна сут етиштирмоқда. Биз республика Министрлар Советига ана шу иш билан шуғулланишни топширган эдик. Бутун ташкилотчилик иши навбатдаги кенгашлар ва ҳар хил тадбирлардан иборат бўлиб қолди. Область ижроия комитетларида ҳам худди шундай бўлди.

Биз ем-хашак етиштиришни янада яхшилаш учун кўп иш қилишимиз керак. Партия, совет ва агросаноат органлари давлат ресурсларидан кўп миқдорда концентрат озуқа олишга одатланиб қолишган. Кейинги ўн йил ичида бундай озуқа истеъмол қилиш ҳажми икки баравар кўпайди. Самарқанд области ва бошқа областларда ем-хашак етиштириш ҳамда унинг сифати хусусида жиддий камчиликлар очиб ташланди.

Адолат юзасидан шуни қайд этиш керакки, ҳозир чорвачиликдаги аҳвол бирмунча яхшиланмоқда. Силжиш рўй беряпти, маҳсулот тайёрлаш биринчи квартал планлари ортиғи билан бажарилди, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 10 процент кўп сут, 9 процент кўп тухум сотилди. Пландаги 890 минг тонна ўрнига сут харид қилишни бир миллион тоннага етказиш мақсади қўйилган. Бу партия ташкилотининг, айниқса Советларимизнинг жанговар вазифасидир.

Ўртоқлар, биз ем-хашак ўримйиғимига анча барвақт киришдик. Бугунги кунгача ўтган йилнинг шу давридагига қараганда икки баравардан кўпроқ хашак тайёрланди. Аммо сўнгги уч-тўрт кун ичида хотиржамлик юз берди. Ҳаво яхши, сув етарли бўлса ҳам кам ҳосил олаётган областлар бор. Ҳар бир шартли қорамол бошига 21 озуқа бирлиги бўлиши ёки 7 миллион тоннадан кўпроқ озуқа бирлиги тайёрланиши керак.

Қишлоқ хўжалиги ривожланишидаги камчиликлар ва турғун ҳолатлар меҳнат унумдорлигининг пасайиб кетишига олиб келди. Умуман мамлакатда ҳар бир ходим ҳисобига 7,4 минг сўмлик ялпи ҳосил етиштирилаётган бўлса, республикамизда бор-йўғи 3,9 минг сўмлик шундай ҳосил етиштирилмоқда. Сурункали зиён кўриб ишлаётган колхоз ва совхозлар сони камаймаяпти. Бундай хўжаликлар ҳиссасига экин майдонларининг ярми, барча фондларнинг учдан бири тўғри келса ҳам, улар ялпи маҳсулотнинг фақат 13 процентини олмоқдалар, холос.

Республика Давлат агросаноат комитети, ўртоқ И. Х. Жўрабеков сиз ва сизнинг ўринбосарларингиз, область ижроия комитетлари, район ижроия комитетларининг, район агросаноат бирлашмалари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ана шу масалаларнинг ҳаммасини синчиклаб ўрганишлари ва енг шимариб уларни ҳал этишлари керак.

КПСС Марказий Комитети Секретариатидаги муҳокама якунлари ва агросаноат комплекси ишини тубдан яхшилаш юзасидан Ўзбекистон олдига қўйилган вазифалар яқин орада республика партия ташкилоти активининг йиғилишида муҳокама қилинади. Биз партия, давлат манфаатларини ўйлаб танқиддан хулосалар чиқариб олишимиз шарт. Бу — биз учун ниҳоятда муҳим ва зарур қарордир. Ҳозир шуни алоҳида таъкидламоқчиманки, бу ишда маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, халқ депутатлари бизнинг барча активларимиз ғоят бевосита, ниҳоятда фаол иштирок этишлари зарур.

Ўртоқлар, бошқа тармоқлардаги аҳволни таҳлил қилиб ўтирмайман. Докладда бу ҳақда айтилган. Диққат-эътиборингизни социал соҳада ва идеологик ишда йиғилиб қолган муаммоларга қаратмоқчиман. Аввало, биз уй-жой масаласини ғайрат-шижоат билан ҳал этишимиз керак. Афсуски, 2000 йилгача ҳар бир оилани квартира ёки уй билан таъминлаш программаси бизда ҳозиргача тузилгани йўқ. Нотиқлар ҳам буни таъкидлашди. Тўрт ой якунларини кўриб чиқайлик. Уй-жой, мактаблар, мактабгача болалар муассасаларини ишга тушириш планлари ёмон бажарилмоқда. Айни вақтда сўнгги 10 йил ичида қанчадан-қанча маблағлар ўзлаштирилмай қолди. Ижроия комитетларимиз, Советларимиз қаёққа қараган эдилар? Ўқитувчилар съездида республикадаги 600 га яқин мактаб биноси авария ҳолатида эканлиги айтиб ўтилди. Шундай бўлса ҳам ижроия комитетлар сўнгги йилларнинг ўзидаёқ 364 маъмурий бино қурганликларига нима деса бўлади? Шу боисдан ҳам халқ сиз билан бизни тўғри танқид қилмоқда.

Кўпгина мактабгача болалар муассасалари, касалхоналарнинг аҳволи қандай? Область, шаҳар ва район Советлари ана шу участкадаги ишнинг аҳволини батафсил ўрганишлари керак. Планлар асосланган бўлиши ва уларнинг бажарилиши учун барча маҳаллий резервлар ва имконият сафарбар қилиниши даркор.

Аҳоли учун товарлар ишлаб чиқаришдек муҳим муаммони олиб кўрайлик. Республикамизда шундай буюмларни ишлаб чиқариш учун наҳотки имконият бўлмаса? Айни вақтда айрим область ижроия комитетлари, шаҳар ва район ижроия комитетлари товарлар ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатишни кенгайтириш юзасидан комплекс программа топшириқлари бажарилишини таъминлаш борасида хўжалик раҳбарларига зарур талабчанлик кўрсатмаяптилар. Бу муаммонинг социал-иқтисодий аҳамиятига етарлича баҳо бермасликнинг худди ўзидир. Аҳолини халқ истеъмоли товарлари билан таъминлаш учун талабчанликни ошириш керак.

Меҳнаткашларга савдо ва маданий хизмат кўрсатишни яхшилаш учун ҳам кўп иш қилиш лозим. Ҳокимиятнинг маҳаллий органлари айби билан хўжаликлар томонидан сабзавот ва мевани бозорда сотишни кескин кўпайтириш юзасидан бериб қўйилган имкониятлардан фойдаланилмаяпти. Гарчи аҳолига мева, сабзавот маҳсулотларининг 30 процентини сотишга ижозат берилган бўлса ҳам, ўтган йили бундай маҳсулотнинг 1 процентдан камроғи сотилди. Аҳвол бу йил ҳам ўнглаб олинмаяпти. Бозордаги нарх ўтган йилдагига қараганда 20—25 процент юқори эканлиги бежиз эмас.

Республикадаги 200 та аҳоли пунктида савдо дўконлари йўқ. Бунинг устига кўпгина маблағлар ўзлаштирилмай қолмоқда. Нега магазинлар ва бошқа социал маданий объектларни қурмаяпсизлар? — деб сўрасангиз кўпчилик материаллар йўқлигини рўкач қилади. Фақат тахта-ёғоч танқчиллигига қўшилса бўлади, аммо бу борада ҳам бизга йўлни кенг очиб қўйишди. Биз тўртта ўрмон саноати хўжалиги бунёд этишимиз керак. Аммо улар ниҳоятда секин қурилмоқда, у ерларга одамлар етарлича жўнатилмаяпти. Ажратилган маблағлар ёмон ўзлаштирилмоқда.

Аввалгидек, экономикага ҳам, маънавий-сиёсий вазиятга ҳам, кадрларни тарбиялашга ҳам қўшиб ёзишлар жиддий путур етказмоқда. Ўтказилган текширувлар натижасида маиший хизмат корхоналарининг учтасидан биттасида, саноат ва қурилишдаги корхоналарнинг бештасидан биттасида, қишлоқ хўжалигидаги бўлинмаларнинг олтитасидан биттасида қўшиб ёзишлар борлиги аниқланди. Қўшиб ёзишлар транспортда ҳам жуда кўп.

Ўтган йили ҳисоботлардан нари-дан-бери, жуда кўп камчиликлар билан бунёд этилган 45 минг квадрат метрдан кўпроқ, шу йилнинг биринчи кварталида эса 20 минг квадрат метрдан кўпроқ уй-жой чиқариб ташланди. Бунга қачон барҳам берилади? Ижроия комитетларимиз ўзи қаерда? Наҳотки, Марказий Комитетда ҳар кварталда бу масалаларни кўриб чиқиб, баъзи одамлардан партия билетларини тортиб олиб, бошқаларини ишдан бўшатиш шарт бўлса? Ана шу иллат билан курашда депутатларнинг фаоллиги ва масъулиятини ошириш керак. Объектларни қабул қилиш тўғрисидаги ҳужжатларга қўл қўяётган раҳбарларга алоҳида талабчанлик кўрсатиш керак.

Республикадаги оператив аҳвол ҳамон кескин бўлиб турибди. Гарчи шу йилнинг тўрт ойи мобайнида оғир жиноятлар 17 процент камайган бўлса ҳам, Қорақалпоғистон АССР, Андижон, Хоразм, Сирдарё областларида ва Тошкент шаҳрида ҳуқуқ бузишларнинг умумий сони кўпайди. Кўпгина жиноятлар очилмай қолмоқда. Айни вақтда гражданларни асоссиз тарзда жавобгарликка тортиш ва жазолаш фактларига йўл қўйилмоқда.

Ичкиликбозлик ва гиёҳвандликка қарши курашни ташкил этиш катта ташвиш туғдирмоқда. Ўтган йили маст ҳайдовчилар қилмиши туфайли 1300 йўл-транспорт ҳодисаси содир бўлди. Оқибатда 267 киши ҳалок бўлди, 1600 га яқин киши жароҳатланиб, мажруҳ бўлиб қолди. Аптекалар ва даволаш муассасаларидан наркотик моддаларни ўғирлаш икки баравар кўпайди. Ўсмирлар маст бўлиб олиб ёки наркотик моддалар таъсирида қилаётган жиноятлар кўпайиб бораётганлигига айниқса тоқат қилиб бўлмайди. Демак, ҳуқуқ муҳофазаси органларининг фаолиятини кучайтириш билан бир қаторда ана шу хавфли ҳодисаларга қарши курашга бутун жамоатчиликни ҳам сафарбар этиш керак.

Зиммамизда ана шундай вазифалар турибди. Бу вазифаларни ҳал этиш кўп жиҳатдан Советлар ижроия комитетларининг ишига, уларнинг ишчанлиги, ташаббускорлиги ва талабчанлигига боғлиқдир. Бизда қўлидан кўп иш келадиган ижроия комитет раислари ва уларнинг ўринбосарлари бор. Биз яқинда бунёд этилганлигига 15 йил тўлган Советобод шаҳрини ободончилик соҳасидаги яхши ишлари ва бошқа кўрсаткичлари учун республика Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотладик. Ана шу ажойиб шаҳарнинг меҳнаткашлари, шаҳар бунёд этилган кундан бошлабоқ шаҳар ижроия комитетига бошчилик қилаётган С. М. Меҳмонов қандай ишлаётганлигини ўзингиз бориб кўришингиз мумкин.

Шу шаҳар ёнида область маркази Андижон жойлашган, бу ердаги уйларда иссиқ сув у ёқда турсин совуғи ҳам йўқ. Шаҳар кўчалари дурустроқ тозаланмайди. Область маркази коммунал хизмати идораси устидан кўпгина эътирозлар ва шикоятлар тушмоқда. Бу ўринда ижроия комитет раҳбарларининг иш услуби ва методларига кўп нарса боғлиқ. Ҳар бир одам ўз шаҳри ва районининг эгаси эканлигини ҳис этмоғи учун кўпдан-кўп мажлислардан аниқ ишларга ўтиш пайти келди. Бизнинг кўпгина аҳоли пунктларимиз ва қишлоқларимизга назар ташланг. Қачонгача биз уларнинг кўримсизлиги билан муроса қилиб келамиз? Советлар партия органлари ва ташкилотлар билан биргаликда ташкилотчилик ва назорат ишини кучайтиришнинг, ўзининг барча бўғинлари фаолиятини такомиллаштиришнинг янада самарали йўлларини топиши керак.

Баъзан киши танг қоладиган воқеалар бўлмоқда. Китоб районидаги Карл Маркс номли колхозда болалар боғчаси қуриб ишга туширилди. Бу жуда соз. Аммо республика Олий Совети депутати О. С. Худоёрова айтганидек, бу болалар боғчасида энг зарур нарсалар, яъни кроватлар, кўрпа-тўшак, идиш-товоқ ва ҳатто вилка-қошиқлар ҳам йўқ. Партия комитетлари, советларнинг партия группалари ана шундай фактларга эътибор беришлари, кўтарилган масалаларнинг кўриб чиқилиши учун ҳамма даражадаги мансабдор шахслардан ниҳоятда қаттиқ талаб қилишлари керак. Бу партия ва давлат интизомини мустаҳкамлаш, барча кадрларимизнинг масъулиятини ошириш учун принципиал муҳим аҳамиятга эгадир.

Советлар фаолиятини қайта қуриш ва социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш учун улар таъсирини кучайтириш барча ишлаб чиқариш ва жамоат ишларида ҳар бир депутатнинг фаол иштирокисиз амалга ошмайди. Халқнинг ваколатли намояндаси бўлган депутат меҳнаткашларнинг хоҳиш-иродасини қаттиқ туриб, собитқадамлик ва зўр ғайрат билан амалга ошириши лозим. Сайловчиларнинг наказини бажараётган, одамларнинг манфаатини ҳимоя қилаётган депутат учун у кира олмайдиган идора ҳам, унинг учун эшиги ёпиқ бўлган муассаса ҳам, унга ҳисоб бермайдиган мансабдор шахс ҳам йўқ.

Хуллас, Советлар ижодкорлик билан, янгичасига ишлашлари, қайта қуриш жабҳасида салмоқли натижаларга эришишлари лозим. Ҳозир партия комитетларида кўпгина эскириб қолган шаблонлардан воз кечилаётганлигини биласиз. Келинг, биргаликда партиявий ишга ҳам, совет ишига ҳам жўшқинлик бахш этайлик, бу ишда чинакамига демократик, ленинча анъаналарни қарор топтирайлик.

Республика органлари аппарати иши ҳам жиддий қайта қуришга муҳтождир. Бизда 58 министрлик, давлат комитетлари ва идоралар бор. Уларда 11 мингдан кўпроқ одам ишламоқда. Республика Министрлар Совети министрликлар, давлат комитетлари ва идоралар ишига талабчанликни ошириши ҳамда топширилган иш учун улардан қаттиқроқ талаб қилиши керак.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўпроқ фаоллик, ташаббускорлик ва қатъият кўрсатиши лозим. У қабул қилинган қарорлар қандай бажарилаётганлигини синчковлик билан назорат қилиши, қонунларга сўзсиз риоя этилишига эришиши керак.

Давлат, хўжалик органларини, халқ депутатлари Советларини қайта қуриш аввало кадрларга боғлиқ. Ижроия комитетларга янгича фикрловчи, ташаббускор, қатъиятли кишилар, ҳар қандай тазйиққа қарамай меҳнаткашларнинг манфаатларини ҳимоя қила оладиган, партия йўлини ҳаётга татбиқ этадиган, кенг ошкоралик ва демократизм шароитида ишлаб, социал адолат принципларига қатъий риоя қилинишини таъминлайдиган кишилар бошчилик қилишлари керак.

Советлар фаолиятини қайта қуришнинг етакчи кучи — коммунистлардир. Вазифа — Совет органларидаги партия группалари ва ташкилотларининг ролини оширишдан, Советлар фаолиятида демократик принципларни тўла-тўкис амалга ошириш учун зарур шароитларни яратишдан иборат.

Ўртоқлар! Шонли воқеа — Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги тобора яқинлашиб келмоқда. Ҳали ҳал қилинмаган кўпгина муаммолар бор, биз жуда мураккаб вазифаларни бажаришимиз керак. Аммо муваффақиятга эришмоғимиз учун бизда энг асосий омил бор: бу — халқнинг Октябрь ишига садоқатида, унинг ўз жонажон Совет ҳокимиятига чексиз ишончида, бу — халқнинг жипслигида, партиянинг қайта қуриш ва жадаллаштириш йўлини халқ қизғин қўллабқувватлаётганлигидадир.

Омманинг куч-ғайратини ривожлантириш, шонли юбилейни муносиб кутиб олиш, КПСС XXVII съезди қарорларини, ўн иккинчи беш йилликнинг бунёдкорлик планларини муваффақиятли бажариш бизнинг бурчимиздир.

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ V СЕССИЯСИ

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ «КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА СОЦИАЛ-ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШДА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ СОВЕТЛАРИНИНГ РОЛИНИ ЯНАДА ОШИРИШ ВА МАСЪУЛИЯТИНИ КУЧАЙТИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚАРОРИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНЛИГИ ҲАҚИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

этиш учун кескин чоралар кўрмаётирлар, корхоналар ва ташкилотларни аҳолига пуллик хизмат кўрсатиш ишига суст жалб этмоқдалар. Буларнинг ҳаммаси меҳнаткашлар эътирозини вужудга келтирибгина қолмай, айни вақтда касса планни бажарилишига, пул муомаласи ҳолатига ва умуман республика экономикасига салбий таъсир этмоқда.

Халқ депутатлари Советлари агросаноат комплексига раҳбарликни такомиллаштиришни ҳали ҳамма ерда ҳам таъминлаганларича йўқ, озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришда ва аҳолини ана шу маҳсулотлар билан таъминлашни яхшилашда янги бошқарув органларига етарли ёрдам бермаётирлар, бу ишнинг аҳволи учун уларнинг раҳбарларига нисбатан зарур талабчанлик кўрсатмаётирлар. Кўпгина колхозлар, совхозлар, агросаноат комплекси корхоналари ва ташкилотларининг молиявий аҳволи мушкуллашиб қолган.

Республика министрликлари, идоралари, халқ депутатлари Советларининг ижроия комитетлари, ЎзССР Давлат агросаноат комитети бўлинмалари меҳнат коллективларини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш учун корхона ва ташкилотларнинг ёрдамчи қишлоқ хўжаликлари, боғдорчилик ширкатлари самарали ишлашларига ҳали эришганлари йўқ. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан савдо қилишни кенгайтиришда матлубот кооперациялари, колхоз бозорларининг имкониятларидан тўлиқ фойдаланилмаётир.

Советлар ва уларнинг органлари одамлар билан индивидуал тарбиявий иш олиб боришни суст йўлга солмоқдалар, социалистик қонунчиликни ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, гражданларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишни кучайтириш учун зарур чоралар кўрмаётирлар. Соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, меҳнат интизомини бузувчи, жамиятга хилоф ҳаракатлар қилувчи шахсларга нисбатан муросасизлик вазиятини вужудга келтириш учун суст кураш олиб борилмоқда.

Ҳали ҳамма ерда ҳам совет ходимлари эскириб қолган иш формалари ва усулларидан воз кечганлари йўқ, уларнинг ҳаммаси ҳам янгиликни тўла ҳис этган ҳолда қайта қуришни чуқурлаштириш шароитида моҳирлик билан меҳнат қила олади, деб бўлмайди. Уларнинг кўплари кабинет услубидан қутила олмаётир, меҳнат коллективларида ва аҳоли орасида камдан-кам бўлмоқда.

Халқ депутатларининг бир қанча Советлари олиб бораётган ташкилий-оммавий ишлар социал соҳанинг ривожланишини жадаллаштириш борасидаги конкрет вазифаларни ҳал қилишга, уларнинг регионларда иқтисодий ва ижтимоий ҳаётга таъсирини кучайтиришга ҳали яхши бўйсундирилмаган, сессиялар, доимий комиссияларнинг мажлисларини ўтказиш ишида масаланинг ташкилий жиҳатларига ортиқча эътибор бериш ва расмиятчилик суст тугатилмоқда, жойлардаги ишларнинг аҳволини ҳамма вақт ҳам чуқур ўрганиш таъминланмаётир. Кенг ошкоралик, танқид ва ўз-ўзини танқид кенгайтирилмаётир.

Совет органлари аҳолининг социалистик ўз-ўзини бошқаришини кенгайтириш, меҳнаткашларнинг умумдавлат ва маҳаллий вазифаларни ҳал қилишда фаол қатнашишларини таъминлаш тўғрисида кам ғамхўрлик қилмоқдалар.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1. Қайд этиб ўтилсинки, халқ депутатлари Советлари, уларнинг ижроия органлари КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг «КПСС XXVII съезди қарорлари асосида социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришда халқ депутатлари Советларининг ролини янада ошириш ва масъулиятини кучайтириш тадбирлари тўғрисида»ги қарори билан бериб қўйилган ваколат ва имкониятлардан тўла фойдаланмаётирлар.

2. Халқ депутатлари Советларига қуйидаги вазифалар топширилсин:

КПСС Марказий Комитети 1987 йил январь Пленумининг қайта қуришни чуқурлаштириш ва тезлаштириш, ўз территорияларида социал-иқтисодий тараққиётга таъсирни кучайтириш, меҳнаткашларни 1987 йил планлари ва социалистик мажбуриятларни сўзсиз бажаришга сафарбар этиш, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигини муносиб кутиб олишга тайёргарлик кўришга сафарбар этиш ҳақидаги қарорлари бутун амалий фаолиятга асос қилиб олинсин;

Планлаштиришнинг территориал ва тармоқ принциплари тўлароқ қўшиб олиб борилсин, иқтисодий ва социал ривожлантириш планларини тузишда берилган кенг ваколатлардан самарали фойдаланилсин, белгиланган тартибга риоя қилинишига, юқори идораларга бўйсунувчи корхона ва ташкилотлар социал соҳаларни кенгайтириш, капитал қурилиш, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш, табиатни муҳофаза қилиш, меҳнат, моддий ва молиявий ресурслардан оқилона фойдаланиш соҳасидаги планларнинг лойиҳаларини совет органлари билан, албатта, келишиб олишларига эришилсин;

Бирлашма, корхона ва ташкилотлар томонидан ишлаб чиқаришни ўстириш резервларини аниқлашга, ишлаб чиқариш қувватлари ва ускуналарнинг тўла ишлашини таъминлашга, қўл меҳнатини ва кам малакали меҳнатни қўлланишни камайтиришга, ҳиссабай асосида қурилиш индустриясининг ва бинокорлик материаллари саноатининг қувватларини ривожлантиришга, ишлаб чиқариш инфраструктурасидан биргаликда фойдаланишга, материалларни, ёқилғи, иссиқлик ва электр энергиясини тежашнинг қўшимча воситаларини қидириб топиш, табиий ва бошқа ресурсларни, иккиламчи хом ашёни комплекс ўзлаштиришга эришилсин;

Турар жойлар ва коммунал хўжалик объектлари, халқ маорифи, маданият ва соғлиқни сақлаш муассасалари қурилиши учун ажратиладиган маблағларни ўз вақтида ўзлаштириш, бу мақсадлар учун ишлаб чиқариш соҳасини кенгайтиришга ажратилган капитал маблағлардан 10 процентини қўшимча равишда жалб қилиш таъминлансин. Ягона буюртмачи системаси фаол жорий этилсин, капитал қурилиш самарадорлиги оширилсин ва уни ташкил қилиш такомиллаштирилсин. Давлат капитал маблағлари ҳисобидан турар жойлар қуриш билан бир қаторда, кооператив ва якка тартибда уй-жой қурилишига ҳам катта аҳамият берилсин;

Кишиларнинг ўсиб бораётган моддий, маданий ва маънавий эҳтиёжларини қондириш тўғрисида ҳар томонлама ғамхўрлик қилинсин. Бунинг учун аҳолини обод уй-жой майдонлари билан таъминлашга ва барча хизмат кўрсатиш соҳаларидаги ишларнинг сифатини яхшилашга, меҳнаткашларнинг мазмунли дам олишларини ташкил қилишга қаратилган тадбирлар қатъият билан изчил амалга оширилсин. Уруш ва меҳнат ветеранлари, ҳалок бўлган жангчиларнинг оилалари, инвалидлар ва қарияларга социал-маданий хизмат кўрсатиш учун аниқ мақсадга қаратилган йўл тутилсин;

Иқтисодий вазифаларни ва табиатни муҳофаза қилиш вазифаларини комплекс ҳал этиш, табиатни муҳофаза қилиш қонунларига қатъий риоя этиш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланишни таъминлаш юзасидан хўжалик органлари, корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарларига нисбатан талабчанлик оширилсин.

Социалистик қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни изчил мустаҳкамлаш таъминлансин, меҳнатсиз даромадларга қарши кескин кураш олиб борилсин, гражданларни ҳуқуқий тарбиялаш яхшилансин.

3. Ўзбекистон ССР министрликлари ва идоралари, халқ депутатлари Советлари зиммасига республикада халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни ва хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантиришнинг 1986—2000 йилларга мўлжалланган Комплекс программасини амалга ошириш ишларини давом эттириш, аҳоли учун зарур молларни тайёрлаб сотишда республиканинг ҳамма бирлашмалари ва корхоналари фаол иштирок этишига эришиш вазифаси юклатилсин. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган чоғроқ корхоналарни жойлаштириш, фойдаланилмаётган ва бўшаётган биноларда аҳолига хизмат кўрсатиш имкониятларидан кенг фойдаланилсин. Буюмларнинг сифатини ошириш, уларнинг хилларини ўз вақтида янгилаб туриш, илмий-тадқиқот, лойиҳа, конструкторлик ташкилотлари ва олий ўқув юртларининг иштирокида молларнинг янги турларини ишлаб чиқишга изчил ва қунт билан эришиб борилсин. Товар ресурсларини, халқ истеъмоли молларини қайта тақсимлашни яхшилаш учун оммавий эҳтиёж молларини ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва жойлаштириш бўйича областлараро мувофиқлаштириш кенгашлари тузилсин.

Аҳолига кўрсатиладиган савдо, маиший, медицина, коммунал, транспорт ва бошқа хизматларни тубдан яхшилаш учун қўшимча чоралар кўрилсин. Меҳнаткашларга пулли хизмат кўрсатиш юзасидан бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларга топшириқлар белгилаб қўйилсин ва бу топшириқлар уларга етказилсин ҳамда уларнинг бажарилиши қаттиқ назорат қилинсин. Айрим регионлар, халқ хўжалиги тармоқлари икки ва уч сменали иш режимига ўтказилиши муносабати билан аҳолига хизмат кўрсатувчи корхоналар иш тартибига ҳам ўз вақтида зарур ўзгартишлар киритилсин.

4. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига фан-техника тараққиётининг ҳозирги ютуқларини, структура ва инвестиция сиёсатидаги ўзгаришларни ҳисобга олиб, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини кенг реконструкция қилиш асосида ўн иккинчи беш йилликка планлаштирилган асосий техника-иқтисодий кўрсаткичларнинг ўсиш суръатларини ошириш соҳасида амалий тадбирларни рўёбга чиқариш, уларни бажаришда 1986 йилда йўл қўйилган қолоқликни 1987—1988 йиллар мобайнида бартараф этиш топширилсин. Республика министрликлари ва идораларининг, Иттифоқ қарамоғидаги бирлашмалар ва корхоналарнинг халқ хўжалиги тармоқларини ривожлантиришни жадаллаштириш, ўзларига қарашли корхоналар ва ташкилотларда социал-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш учун бўлган масъулияти оширилсин.

Республиканинг область марказларида, шаҳар ва районларида тармоқлараро ва хўжаликлараро территориал-ишлаб чиқариш бирлашмалари тузиш ишлари давом эттирилсин.

Ишлаб чиқараётган маҳсулотлари аҳолининг эҳтиёжларини қондириш билан бевосита боғлиқ бўлган корхона ва ташкилотларни маҳаллий ҳокимият қарамоғига топшириш, Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат, Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш, Уй-жой-коммунал хўжалиги министрликлари, Ўзбекбирлашув ҳамда бошқа министрликлар ва идоралар системасида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган, квартираларни ва рўзғор техникасини ремонт қиладиган, кийим-бош ва пойабзал тикадиган ва ремонт қиладиган чоғроқ корхоналар тармоқларини ривожлантириш, шунингдек, бу мақсадда гражданларнинг турли формадаги кооператив ва якка тартибдаги меҳнат фаолиятларини ташкил қилиш тезлаштирилсин.

5. ЎзССР Давлат агросаноат комитети, халқ депутатлари Советлари Озиқ-овқат программаси вазифаларини бажариш соҳасида олиб борилаётган ишлар даражасини анча оширсин, куч-ғайратни қишлоқ хўжалигини янада интенсивлашга, прогрессив технологияларни кенг жорий этишга, шу асосда пахта, ғалла, гўшт, тухум, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни кўпайтиришга сафарбар қилсин;

Аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талабини, биринчи навбатда жойларнинг ўзида ишлаб чиқариш ҳисобидан, янада тўлароқ қондириш учун зарур тадбирлар кўрилсин, меҳнат коллективларини ва аҳолини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилаш учун корхона ҳамда ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликлари, боғдорчилик ширкатлари ва шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг ишлари самарадорлигини ривожлантиришга барча чоралар билан ёрдам кўрсатилсин. Аҳолига чорва моллари ва паррандалар сотиб олишда ва уларни боқишда, ем-хашак билан таъминлашда, улардан ортиқча бўлган қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини харид қилишни ташкил этишда кўрсатиладиган ёрдам анча кучайтирилсин.

6. Ўзбекистон ССР Олий Советининг доимий комиссияларига республика министрликлари ва идораларининг ўз корхоналари ва ташкилотларини бошқаришни такомиллаштириш соҳасидаги ишларини, иқтисодий ва социал ривожлантириш планларининг бажарилишини назорат қилиш самарадорлигини ошириш, уларнинг КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг қарори қандай бажарилаётганлиги, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва сифатини яхшилаб, аҳолига пулли хизмат кўрсатишни кенгайтириш, тармоқларда ички резервлардан қандай фойдаланилаётганлиги, территорияларни, меҳнат коллективларини социал ривожлантириш масалалари қандай ҳал қилинаётганлиги тўғрисидаги ахборотларини тинглашни одат тусига киритиш вазифаси юклатилсин.

7. Халқ депутатлари Советларининг ижроия комитетлари демократияни кенгайтириш ва инсон омилини фаоллаштириш шароитида ўз иш услублари ва методларини қатъий қуришни изчил амалга ошириб борсинлар. Советлар сессияларининг самарадорлиги оширилсин, доимий комиссияларнинг аналитик ва назорат қилиш фаолияти кучайтирилсин, депутатлар сўрови бериш, Советлар қабул қиладиган қарорларнинг лойиҳаларини меҳнат коллективларида ва аҳоли истиқомат жойларида муҳокама қилиш практикаси кенг қўлланилсин. Халқ оммаси билан алоқа мустаҳкамлаб борилсин, аҳолини Советлар фаолияти тўғрисида ва сайловчиларнинг наказлари қандай бажарилаётганлиги ҳақида мунтазам хабардор қилиб туриш одат тусига киритилсин. Ташаббускор жамоат органларининг фаолиятига раҳбарлик даражаси яхшилансин, маҳаллий вазифаларни ҳал этишга аҳолини фаол жалб этишда уларнинг роли ва таъсири оширилсин. Ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишда, одамларнинг меҳнат, турмуш ва дам олиш шароитларини яхшилашда касаба союз, комсомол ташкилотлари ва бошқа жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлик мустаҳкамлансин.

Ишончли кадрлар резерви тайёрлаш ишлари такомиллаштирилсин, бу ишда ошкоралик ривожлантирилсин, кадрлар мунтазам аттестациядан ўтказиб турилсин. Аппарат структураси ва штатларини тасдиқлаш ҳамда иш ҳақи фонди доирасида юқори малакали ходимларга устамалар белгилаш хусусида қарорда бериб қўйилган ҳуқуқлардан тўлароқ фойдаланилсин. Ижроқомлар бўлимлари ва бошқармаларининг фаолияти устидан назорат яхшилансин, қайта қуриш жараёнида юзага чиқаётган ҳамма янгилик ва илғор нарсалар чуқур ўрганилиб, умумлаштириб ва кенг ёйиб борилсин.

8. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советига КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг «КПСС XXVII съезди қарорлари асосида социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришда халқ депутатлари Советларининг ролини янада ошириш ва масъулиятини кучайтириш тадбирлари тўғрисида»ги қарори республика халқ депутатлари Советларининг ижроия комитетлари, министрликлари ва идоралари, шунингдек, иттифоқ қарамоғидаги бирлашмалар ва корхоналар томонидан бажарилиши юзасидан сиёсий ва ташкилотчилик ишларини кучайтириш, уларга иш усуллари ва методларини қайта қуришда, ўз ҳуқуқлари ва ваколатларидан янада тўлароқ фойдаланишда амалий ёрдам кўрсатиш вазифаси топширилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети қатъий ишонч билдирадики, республика халқ депутатлари Советлари партия органлари раҳбарлигида КПСС XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленуми қарорларини бажариш, меҳнаткашларни ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини рўёбга чиқаришга, партиянинг мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга қаратилган йўлини амалга оширишга сафарбар қилиш учун бутун куч-ғайратларини сарфлайдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри,
1987 йил 22 май.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ «КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА СОЦИАЛ-ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШДА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ СОВЕТЛАРИНИНГ РОЛИНИ ЯНАДА ОШИРИШ ВА МАСЪУЛИЯТИНИ КУЧАЙТИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚАРОРИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНЛИГИ ҲАҚИДАГИ ДОКЛАД ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

Депутат Е. А. ЕШИМБЕТОВА нутқи

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ РАИСИ

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленумида белгилаб берилган жамият ҳаётининг барча жабҳаларини демократлаштириш, бошқарувда халқнинг кенг кўламдаги иштироки қайта қуришнинг муваффақиятини таъминлайди, халқ депутатлари Советларининг иши учун қулай вазият вужудга келтиради. Аввало, қуйи бўғинлар, яъни овул, посёлка, район ва шаҳар Советлари учун қулай вазиятлар вужудга келтиради, бу бўғинларда яхшилик сари ўзгаришлар, айниқса, сезиларлидир. Сессиялар жўшқинроқ, мазмунлироқ ўтмоқда, доимий комиссиялар, депутатларнинг группалари ва постлари амалий ишларга кўпроқ эътибор бермоқдалар. Советлар ижроия комитетларининг ишчанлиги сезиларли даражада ошди. Ижобий жараёнлар кучаймоқда, янги маънавий вазият таркиб топмоқда.

Беш йилликнинг биринчи йилида Қорақалпоғистонда саноат ишлаб чиқариш суръатларининг сусайиши тўхтатилди, уй-жой, мактаблар, касалхоналар, поликлиникаларни ишга тушириш планлари бажарилди. Чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш топшириқлари ҳам адо этилди. Аммо бу дастлабки қадамлар ишнинг янги сифати таъминланди, деган маънони сира ҳам англатмайди. Хўжалик ва маданий қурилишнинг кўпгина йўналишлари бўйича бир жойда депсиниб турибмиз. Баъзи йўналишлар бўйича эса илгари қўлга киритилган марралар ҳам бой бериб қўйилди.

Ҳали биз тармоқлараро ва хўжаликлараро территориал- ишлаб чиқариш бирлашмалари бунёд этиш масалаларини ҳал этганимиз йўқ. Аҳолини маҳаллий ишлаб чиқариш ҳисобига озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилашдаги резервлардан ҳали тўла-тўкис фойдаланилаётгани йўқ. Масалан, бу йил гўшт маҳсулотларига бўлган эҳтиёжни маҳаллий ресурслар ҳисобига планларда белгиланганига нисбатан қоплаш 88 процентни, сут бўйича бу кўрсаткич 68 процентни кўрсатди. Айни вақтда гражданларнинг ёрдамчи хўжаликлари, боғдорчилик ширкатлари ва сабзавоткор коллективларни ривожлантириш масалаларига зарур эътибор берилмаяпти.

Автоном республикада 1986 йилда умуман Ўзбекистондагига нисбатан маданий-маиший ва хўжалик буюмлари бир ярим марта кам ишлаб чиқарилди. Корхоналар ва ташкилотларни халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга ва аҳолига ҳақ олиб хизмат кўрсатишга жалб этишда ҳали кўпгина масалалар бор.

Халқ депутатлари Советлари фаолиятига танқидий баҳо берар эканмиз, биз камчиликларга барҳам бердик, дейиш учун ҳали вақт эрта. Аммо, уларга қарши ҳужум бошланди. Президиум, Автоном республика Министрлар Советлари министрликлар, идоралар, маҳаллий давлат органлари иши устидан назоратни кучайтирмоқдалар, ўтказилаётган тадбирларга депутатлар, мутахассисларни кенгроқ жалб этмоқдалар.

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети уй-жой ва социал-маданий-маиший объектлар қурилишига кам лимит ажратганлиги учун 1987 йилда умуман Қорақалпоғистонда социал соҳа объектлари қурилиши программасининг бажарилиши гумон бўлиб қолганлиги бизни ниҳоятда ташвишга солмоқда. Республика Госплани маҳаллий Советлар учун лимитлар йўқлигини рўкач қилиб, шу беш йилликда маданият объектларига капитал маблағ ажратишни назарда тутмаган.

Қорақалпоғистон АССР— ҳозирги вақтда деярли фойдаланилмаётган минерал хом ашёнинг жуда бой запасларига эга бўлган региондир. Идораларнинг тарқоқлиги ва кўпчилик идораларнинг манфаатдор бўлмаганликлари сабабли геология-разведка ишлари ниҳоятда суст олиб бориляпти. Бир қанча ноёб хом ашё ресурслари манбаларига ҳозиргача ҳам баҳо берилмаган ва уларнинг саноат запаслари тасдиқланмаган. Биз республика Геология министрлиги (ўртоқ Т. Шоёқубов) ва бошқа манфаатдор министрлик ва идоралардан геология-разведка ишларини жадаллаштиришни илтимос қиламиз.

Район ва шаҳар Советлари ижроия комитетларининг структураси ва штатларини қайта кўриб чиқиш зарурати етилди, деб ҳисоблаймиз, бу структура ва штатларни улар фаолиятига қўйилаётган талабларга мослаш лозим, деган фикрдамиз. Ҳозирги вақтда ижроия комитетларнинг аппаратларидаги кўпчилик ходимлар халқ хўжалигининг мутахассислари эмаслар, уларнинг сайлаб қўйиладиган органларда ишлаш тажрибалари йўқ. Ижроия комитетлар аппаратларининг штатлари кам сонли, мансаб маошлари халқ хўжалиги мутахассисларининг иш ҳақидан 1,5—2 баравар кам. Бу эса ишга малакали кадрларни жалб этишга ҳамиша ҳам имкон бераётгани йўқ, кадрлар аттестацияси шартли йўсинда ўтказилмоқда.

Посёлка ва қишлоқ Советлари моддий базасини мустаҳкамлаш масалалари ҳал этилмаяпти. Бизнинг Автоном республикада қишлоқ Советларининг 80 проценти ўз биносига эга эмас. Советларнинг 70 проценти эса автотранспорт билан таъминланмаган. Автотранспорт ажратилиши ҳамиша ҳам ҳайдовчи штати ва бензин лимити ажратилиши билан мустаҳкамланмайди.

Ҳозир ҳамма ерда маҳаллий Советларга бўладиган сайловга актив тайёргарлик бормоқда. Меҳнат коллективларида, қишлоқдаги йиғинлар ва истиқомат жойларидаги йиғилишларда халқ ўз номзодларининг номларини айтди. Партиямизнинг жадаллаштириш, қайта қуришдек революцион ишига актив киришишда уларга ёрдам бериш бизнинг вазифамиздир.

Депутат Ю. В. КУРОЧКИН нутқи

БУХОРО ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ИККИНЧИ СЕКРЕТАРИ

Етилган социал-иқтисодий вазифаларни ҳал қилишда социалистик ўз-ўзини бошқаришнинг асосий бўғини бўлмиш халқ депутатлари Советлари муҳим роль ўйнайди. Партия Советлар тўғрисида ҳамиша чинакам ғамхўрлик қилиб келди ва ғамхўрлик қилиб келмоқда. Бухоро область партия комитети, район партия комитетлари Советларни майда-чуйда ишларга ҳомийлик қилишдан ва уларнинг вазифаларини бажаришдан халос этишга интилиб, ўз иш услубини ўзгартирдилар. Областда қўшма қарорлар қабул қилиш амалда тўхтатилди, бу эса ижроия комитетларнинг қабул қилинаётган қарорлар учун масъулиятини кучайтирди. Область партия комитетлари Советлар партия группаларининг ишини активлаштиришга алоҳида эътибор бермоқдалар: биз уларнинг депутат коммунистларга нисбатан назорат ишларини тўлиқроқ амалга оширишлари, партиявий интизомни мустаҳкамлашлари, бюрократизмга қарши курашни активлаштиришлари учун шу группалар партиявий таъсирини кучайтиришнинг таъсирчан механизмига айлантиришга ҳаракат қилмоқдамиз.

Айни вақтда биз, айниқса, меҳнат коллективи тўғрисидаги Қонунни амалга ошириш, меҳнат қонунларини аниқ бажариш, меҳнатсиз даромадларга қарши кураш юзасидан давлат актларига ҳамда бошқа қарорларга риоя этиш масалаларида совет, касаба союз, хўжалик органларининг баҳамжиҳат ҳаракат қилишларида ҳозирча керакли формаларни топишга муваффақ бўла олмадик. Бухоро областидаги Советларга нима халақит қиляпти? Масъул шахслар, шу жумладан, область ижроия комитетининг раҳбарлари ҳам ҳамон тайёрга айёрлик кайфиятида бўляптилар, масъулиятдан қочяптилар, зиммаларига ортиқча ташвиш ва юмуш олишни истамаяптилар, қандайдир қўшимча кўрсатмаларни кутиш ҳоллари бўляпти.

Ўтмишнинг салбий ҳодисалари маҳаллий Советлар кадрларининг, хўжалик раҳбарларининг психологик кайфиятига ва уларнинг профессионал тайёргарлигига муайян таъсир ўтказди. Бугунги кунда Госпланнинг, Министрлар Советининг, министрликлар ва идораларнинг малакали кадрлари актив ёрдам бермаса, Совет ҳамда хўжалик кадрларининг малакаси ва билимини ошириб бўлмайди.

Регионларнинг планларини, айниқса, социал ривожланиши жиҳатидан шакллантиришга маҳаллий Советларнинг таъсирини кучайтириш улар олдида турган ғоят муҳим вазифадир. Кўпгина министрликлар уй-жой қурилиши масалалари билан шуғулланмайдилар, Советлар эса бу ишда тартиб ўрнатилишига эришиш учун ҳаракат қилмайдилар. Биз шундай фактларга дуч келдикки, бунда баъзан масалани республика министрлигига қараганда, Иттифоқ министрлиги билан ҳал этиш осонроқдир. Масалан, Когон шаҳар Совети уй-жой қурилиши программасини СССР транспорт қурилиши, Темир йўллар министрликлари ҳамда бошқа министрликлар билан муваффақиятли равишда келишиб ола билди. Республика министрликлари ҳамда идораларининг корхоналаридан эса бинокорлик материалларини ундиришга ҳам, бошқа ёрдамни олишга ҳам эриша олмаяпти.

Министрликлар, Госплан сайловчиларнинг наказларига етарлича эътибор беришмаяпти. Ўша Когоннинг ўзида ҳаммом қурилиши 1984 йилдан буён сайловчиларнинг депутатларга берган наказлари рўйхатида қолиб келмоқда, республика органари эса уни шу йилги қурилиш планидан яна чиқариб юборди. Биз истисно тариқасида шу объектни планда қайта тиклаб қўйишни илтимос қиламиз. Умуман, сайловчиларнинг наказлари билан ишлашда анча қатъийроқ системани ўрнатиш зарур. Наказлар эса экономикани бошқаришни демократлаштиришнинг самарали формаларидан биридир.

Депутат Ю. А. БУЗРУКОВ нутқи

ОЛТИАРИҚ РАЙОНИДАГИ «КОМСОМОЛ» КОЛХОЗИНИНГ РАИСИ

Мамлакатимизда содир бўлаётган эзгу ўзгаришлар Советларнинг ижроия фаолиятига ҳам таъсир этмоқда. Маҳаллий Советлар Озиқ-овқат программасини бажариш, халқ учун товарлар ишлаб чиқариш, маиший хизмат ва халқ маорифини яхшилаш ишлари билан яна ҳам конкретроқ шуғуллана бошладилар.

Социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш учун халқ депутатлари Советларининг роли ва масъулиятини янада ошириш юзасидан белгиланган тадбирлар тўғрисидаги қарор экономика ва социал соҳани ривожлантиришни жадаллаштириш ишида, халқимизнинг маданиятини юксалтиришда муҳим программавий ҳужжат бўлди. Партия ва ҳукумат бу ҳужжатда ижтимоий ишлаб чиқариш ва тараққиёт суръатларини жадаллаштиришни оширишда маҳаллий Советларнинг роли ва ҳуқуқларини тамомила аниқ-равшан белгилаб бердилар.

Маҳаллий Советларга корхоналар ва ташкилотлар билан биргаликда уй-жой, маиший хизмат, соғлиқни сақлаш корхоналари, мактабгача тарбия муассасалари ҳамда социал-маданий соҳадаги бошқа объектлар қурилишида катта ҳуқуқлар берилган. Бу йўналишда областда муайян ишлар қилинди. Ўн биринчи беш йилликда ана шу мақсадлар учун 47,7 миллион сўм сарфланди, шундан 42,9 миллион сўм уй-жой қурилишига ажратилди. Корхона ва ташкилотларнинг маблағларини жамлаб, 209,4 минг квадрат метр уй-жой, 380 ўринли поликлиника, 670 ўринли болалар боғчалари қурилиб ишга туширилди. Ўн иккинчи беш йилликда ҳам бу иш фаоллик билан давом эттирилмоқда.

Ленинграддаги корхоналарнинг саноат бирлашмалари ва корхоналарини 2—3 сменали иш режимига ўтказиш юзасидан орттирган тажрибасидан фойдаланиб, шунингдек, областдаги шароитларни инобатга олиб, маҳаллий Советлар маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш юзасидан конкрет тадбирларни белгиламоқдалар.

Бизнинг Олтиариқ районимизда ҳам муайян иш қилинди. Маҳаллий Советлар депутатлари билан баҳамжиҳат ишлаб, биз, республика Олий Советининг депутатлари меҳнаткашлар ҳаётининг ҳамма соҳаларига жиддий эътибор бермоқдамиз. Советларнинг ўз территорияларидаги ролини ошириш — ҳам агросаноат системасига кирадиган корхоналар, ташкилотлар ва хўжаликларнинг ишлаб чиқариш қувватларини кенгайтиришга, ҳам социал-маиший қурилишни янада авж олдиришга кўмаклашмоқда.

Аммо биз қилаётган барча ишлар ҳали халқимиз талабларига жавоб бермайди. Қишлоқларимизда социал-маиший объектлар ҳозирча етарли эмас. Мактаб ислоҳоти амалга оширилиши муносабати билан мактаб binolари қурилишига, шунингдек, уларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга катта эътибор берилмоқда.

Социал, маданий ривожланиш ҳамда маиший хизмат объектларини кенгайтириш ҳам муҳим аҳамиятга моликдир. Аммо, афсуски, республика Давлат агросаноат комитети ана шу мақсадга ажратаётган маблағлар ниҳоятда чеклангандир.

Район Совети ижроия комитети «Файзиобод» ва «Оқбўйра» қишлоқ Советлари территориясида жойлашган колхозлар, корхоналар ва ташкилотларнинг биргаликдаги куч-ғайратлари билан смета қиймати 1 миллион 600 минг сўм бўлган медицина-санитария объекти қуриш тўғрисида қарор қабул қилган эди. Ер ажратиб берилди, ҳужжатлар область ижроия комитетига ўтказилди. Биз бу қурилишни 1988 йил планига киритишни сўраймиз. Бу Госпланга ҳам, республика Давлат агросаноат комитетига ҳам тааллуқлидир.

(Давоми тўртинчи бетда).

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ V СЕССИЯСИ

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ «КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА СОЦИАЛ-ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШДА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ СОВЕТЛАРИНИНГ РОЛИНИ ЯНАДА ОШИРИШ ВА МАСЪУЛИЯТИНИ КУЧАЙТИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚАРОРИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНЛИГИ ҲАҚИДАГИ ДОКЛАД ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

(Давоми. Боши учинчи бетда).

Колхозимиз меҳнаткашлари деҳқончилик ва чорвачиликни интенсив ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ишлаб чиқаришни муттасил кўпайтириш, унинг сифатини яхшилаш учун ҳормай-толмай ишламоқдалар. 1984 йилда биз барча тармоқларни коллектив пудрат системасига ўтказдик. Ўтган йили колхозимиз ҳосилни машинада териш планини 110 процент қилиб бажарди, ҳосил таннархи арзонга тушди.

Бу йил деҳқонларимиз табиий офатнинг жиддий имтиҳонидан ўтмоқдалар. Хўжаликнинг барча деҳқонлари табиий офат оқибатларини тугатиш учун фидокорлик билан ишламоқдалар. Ҳозирги вақтда барча пахта далаларида ниҳоллар яхши ўсмоқда, ғўзанинг биринчи комплекс ишлови тугалланди. Мақсадимиз — барвақт етиладиган, машина теримига мослаштирилган мўл ҳосил етиштиришдир.

Депутат Й. И. МАМАТИСАЕВ нутқи

ЎЗБЕКИСТОН ССР МОЛИЯ МИНИСТРИ

Сессияда маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари ўртага қўяётган янги таклифлар ўз вақтида оператив ҳал этиб берилмаётганлиги учун, биз кўпинча ўз умрини яшаб бўлган эски йўл-йўриқлар ва қоидалар таъсирида қолиб келаётганлигимиз учун республика Молия министрлиги шанига кескин, аммо холисона танқид янгради.

Республиканинг турли регионлари иқтисодий имкониятларидан оқилона фойдаланишни таъминлаш соҳасида Молия министрлиги ва унинг жойлардаги органлари қилаётган ишлар ҳали шу куннинг талабларига жавоб бера олмаслигини тушуниб турибмиз. Шу сабабли маҳаллий Советларнинг ижроия комитетларига хўжалик ва маданий қурилиш, территорияларни комплекс ривожлантириш масалаларини мувофиқлаштириш ишида бериб қўйилган ҳуқуқлардан тўлиқроқ фойдаланишда ижрокомларга ёрдам берадиган чора-тадбирларни кўрамиз.

Министрлик ўз фаолияти тегишли территория аҳолисининг эҳтиёжларини қондириш билан боғлиқ бўлган корхона ва ташкилотларни маҳаллий органлар ихтиёрига ўтказиш тўғрисидаги ҳамда аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналарини ва республика Уй-жой-коммунал хўжалиги министрлигининг «Узремстройтрест»и ремонт-қурилиш ташкилотларини Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетининг қарамоғига бевосита топшириш тўғрисидаги таклифларни ишлаб чиқиб, тақдим этди.

Ўзбекистон ССР Госплани билан биргаликда гражданларнинг кооператив ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти турли формаларини ташкил қилишга оид таклифлар тайёрланди. Жойлардаги молия органларининг бевосита кўмаги билан ҳозирнинг ўзидаёқ 52 та кооператив тузилди ва ишлаб турибди. «Якка тартибдаги меҳнат фаолияти тўғрисида» СССР Қонунини бажариш тадбирлари ҳам амалга оширилмоқда. Ҳозир республикада 5000 дан кўпроқ киши мана шундай фаолият билан шуғулланмоқда.

Агар маҳаллий Советлар ички ресурсларни, ишлаб чиқаришни ўстириш, халқ истеъмоли моллари ва маиший хизмат сифатини ошириш резервларини сафарбар қилиш соҳасида хўжалик ташкилотларига таъсир ўтказишнинг ҳамма воситаларидан фойдаланганларида эди республиканинг социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш ишига янада салмоқлироқ ҳисса қўшган бўлур эдилар. Ишлаб чиқариш инфраструктураси: савдо-сотиқ, маиший хизмат корхоналари, уй-жойлар, касалхоналар, санаторийлар, мактабгача тарбия муассасалари ҳамда бошқа социал-маданий объектлар ва коммунал хўжалиги объектларини биргаликда қуриш, ривожлантириш ва улардан фойдаланиш имкониятлари суст рўёбга чиқарилмоқда. Маҳаллий Советлар инфраструктурани ривожлантириш учун маблағларни бирлаштириш юзасидан зарур чора-тадбирларни кўрмаяптилар ва, ҳатто, бюджетдан ўзларига ажратиб берилган маблағлардан фойдаланилишини таъминламаяптилар.

Бир қанча маҳаллий ҳокимият органлари ўзларига қарашли хўжаликни ривожлантиришда ташаббускорлик қилмаяптилар. Шунинг учун ҳам маҳаллий бюджетларни тузиш пайтида уларнинг даромадлари шундай тарзда шакллантирилиши зарурки бунда Советлар ички хўжалик резервларини қидириб топишдан, барча планларнинг бажарилишини таъминлашдан биринчи галда манфаатдор бўлсинлар. Бюджетни ижро этиш пайтида олинган қўшимча даромадлар, шунингдек йил охирига бориб даромадларнинг харажатлардан вужудга келган ортиқча қисми Советларнинг ихтиёрида қолишини унутмаслик керак.

Депутат Х. И. ИСМОНОВ нутқи

МОСКВА РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг «КПСС XXVII съезди қарорлари асосида социал-иқтисодий ривожланишни жадаллаштиришда халқ депутатлари Советларининг ролини янада ошириш ва масъулиятини кучайтириш тадбирлари тўғрисида»ги қарори Советлар ва уларнинг органларига иқтисодий, социал-маданий масалаларни ҳал этишга катта ваколат ва ҳуқуқлар берди.

Андижон область Советлари ишида ҳам ижобий силжишлар кўзга ташланмоқда. Улар социал-иқтисодий вазифаларни ҳал этишда кўпроқ ташаббус ва ижодкорлик кўрсатаётган бўлсалар ҳам, аммо ҳар қалай ўзларига бериб қўйилган ҳуқуқлардан дуруст фойдаланмаяптилар, юқоридан, партия органларидан қўшимча кўрсатмалар кутишдек одатни тарк эта олмаяптилар. Бу кўп йиллар мобайнида партия органлари Советларнинг кўпгина функцияларини бажариб келганликлари натижасидир.

Масалан, бизнинг шаҳар ва район Советларини олиб кўрайлик. Улар ҳанузгача ҳам ҳар қандай масалаларни ҳал этишда район партия комитетига умид боғлаб туришни давом эттирмоқдалар, ташаббус ва мустақиллик кўрсатмаяптилар, амалда хўжаликни комплекс ва самарали юритишни таъминламаяптилар.

Аммо, шуни рўй-рост айтиш керакки, бизнинг умумий ишимизда ҳозиргача ҳам конкрет амалий иш ўрнини қоғозбозлик босиб кетган. Юқори партия ва Совет органларидан келаётган ҳужжатлар оқими унча камайгани йўқ, бу ҳужжатларнинг ҳар бирида қуйи Совет ташкилотлари зиммасига ана шу ҳужжатдаги вазифалар юзасидан конкрет тадбирлар қабул қилиш ва бажарилган ишлар хусусида ёзма ахборот бериш талаб этилади. Модомики, қайта қуриш ҳаммага ва ҳар бир кишига тааллуқли экан, юқори ташкилотлар ҳам ўз ишларини қайта қуришлари, кераксиз қоғозлар оқимини камайтиришлари лозим.

Ўз территорияларидаги социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш муаммоларини ҳал этишда хўжалик органлари ва меҳнат коллективларига уларнинг таъсирини кучайтириш Советларнинг энг муҳим вазифаларидан биридир. Аммо Советлар ва уларнинг органлари бу ишда қийинчиликларга, идоравий тарқоқликка дуч келмоқдалар.

Мисоллар келтириб ўтмоқчиман. Йил бошидан бери районимиздаги кўпгина қурилиш объектларида иш икки-уч сменада ташкил этилди, ишчиларга меҳнат ва турмуш учун зарур шароитлар вужудга келтирилди. Объектлар қурилиши муддатлари қисқармоқда. Аммо иш суръати жадаллашгани билан бунинг нафи кам бўлмоқда, чунки қурилиш материаллари ва ускуна илгариги график асосида етказиб берилмоқда ва уларни муддатидан илгари олиш мумкин эмас. Аҳвол шундай экан, объектни жадал қуриб бўладими?

Ёки бошқа бир мисолни олайлик. Шаҳрихон шойи тўқиш фабрикаси уч сменали иш режимига ўтиш учун тайёргарлик кўрмоқда. Ҳозир икки сменали иш вақтида ҳам калава бир маромда етказиб берилмаётгани учун қувватлар тўла ишга солинмай, станоклар бекор туриб қолаётган экан, фабрика уч сменада ишлаши мумкинми? Республика Давлат агросаноат комитети ва Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлигидаги раҳбарларни бу ҳаяжонга солмаётганга ўхшайди.

Маълумки, ҳар бир корхона, ташкилот, колхоз ўз имкониятларини чамалаб кўриб, ҳар йилги ва келгусидаги ишлаб чиқариш планларини ўзлари белгилашлари керак.

Партия ва ҳукумат республика агросаноат комплексида хўжалик юритишнинг иқтисодий механизмини янада такомиллаштириш мақсадида 1987 йилдан бошлаб чорва ва парранда, сут, картошка, сабзавот, полиз маҳсулотлари, мева ва резавор мева давлат хариди ҳажмлари областлар ва районларга етказилмай, аксинча ана шундай маҳсулотларни умумиттифоқ ва республика фондига етказиб беришнинг беш йилликда йилма-йилига қатъий планларини белгиладилар. Аммо тегишли республика ва область органлари ҳозиргача юқоридан сотиш планлари билан бир қаторда ана шу экинларни етиштириш ва уларнинг ҳосилдорлиги планларини ҳам белгилаб қўймоқдалар.

Мактаб ислоҳотини амалга ошириш тўғрисида қарор қабул қилинганидан буён уч йил ўтди. Аммо бу қарор ниҳоятда қониқарсиз бажарилмоқда. Бир қанча идоравий ғовлар сабабли база корхоналари ва ташкилотлари мактабларга моддий ёрдам кўрсатиб, уларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашда кўмаклаша олмаяптилар. Қурилиш материаллари ва ускуналарни фақат савдо ташкилотлари орқалигина олишлари мумкин.

Яна бир муҳим муаммо бор. Колхозлар ўз кучлари билан дала шийпонлари ва бошқа зарур объектларни қура олмаётирлар, чунки қурилиш материалларини тайинли жойдан сотиб олиш имконияти йўқ, банк рухсат бермайди, бошқа кўпдан-кўп чеклашлар ҳам халал бермоқда. Хўжалик раҳбарларининг қишлоқни социал ривожлантиришдаги ташаббуси ва социалистик омилкорлиги, уларнинг мустақиллиги ҳанузгача турли инструкцияларнинг кўпдан-кўп таъқиқлари билан чекланган.

Депутат В. Н. СИГЕДИН нутқи

ОЛМАЛИҚ КОН-МЕТАЛЛУРГИЯ КОМБИНАТИНИНГ ДИРЕКТОРИ

Биз ҳаммамиз, ушбу сессия қатнашчилари ўз иш жойларимизда КПСС XXVII съездидан кейин мамлакатда авж олиб кетган зўр бунёдкорлик ишларида бевосита иштирок этяпмиз. Бизнинг комбинатимиз коллективида ҳам уюшқоқликни ошириш, тартиб ва интизомни мустаҳкамлаш соҳасидаги силжишлар сезилиб турибди. Биз бутун партия ва хўжалик ишининг оғирлик марказини Давлат планининг бажарилиш тақдири ҳал этилаётган меҳнат коллективларига кўчирдик, ишчидан раҳбаргача барча лавозимлардаги ходимларга нисбатан талабчанликни оширдик. Олмалиқ кон-металлургия комбинати икки йилдан буён хўжалик юритишнинг янги шароитларида ишламоқда, бу эса ҳар биримизни топширилган иш учун шахсий масъулиятни оширишга мажбур қилди.

Комбинатнинг амалда жами маҳсулотига нисбатан давлат қабули жорий қилганлиги муҳим воқеа бўлди. Ҳозирги вақтда маҳсулотнинг 98,5 проценти биринчи бор тақдим этишдаёқ қабул қилинмоқда.

Комбинат социал соҳа вазифаларини халқ депутатлари шаҳар Совети билан мустаҳкам ҳамкорликда ҳал этмоқда. Партиянинг ҳар бир оилани 2000 йилгача алоҳида квартира ёки уй билан таъминлаш тўғрисидаги кўрсатмасини бу ишга асос қилиб олдик.

Ўтган йил мобайнида биз уй-жойларни фойдаланиш учун топширишни уч ҳисса оширдик. Бизда янги магазинлар, мактаблар ва болалар боғчалари қад кўтарди, бир қанча корхоналарда маиший хизмат пунктлари очилди. Комбинат коллективининг кучи билан болалар парки барпо этилди.

Биз атроф-муҳитни муҳофаза қилиш юзасидан шаҳар ижроия комитети билан биргаликда ишлаб чиқилган программани бажара бориб, 1986 йилда зарарли моддаларни атмосферага учириб юборишни 25 процент камайтирдик. Ҳавони ифлослантиришнинг асосий манбаи бўлган яллиғ қайтарувчи печи 1 майдан бошлаб бутун ёзги мавсумга тўхтатиб қўйилди.

Бироқ бу — иқтисодий ва социал тараққиётни жадаллаштириш йўлидаги дастлабки одимлар, холос. Агар қилинган ишларга танқидий позициялардан ёндашиладиган бўлса, ижобий ҳолатлар ҳали сифат бурилиши тусини олмаганини айтмоқ керак. Социал соҳа масалалари энг зарур вазифалар жумласига киради. Уй-жой шароитларини ва аҳолига хизмат қилишнинг ҳамма турларини яхшилаш проблемалари ҳали ҳам ўткир бўлиб турибди. Шу йилнинг тўрт ойидагина республика Олий Советининг депутати сифатида менга 101 киши мурожаат этди; шу жумладан 85 киши уй-жой ажратиб беришни сўраб келди. Ҳолбуки, СССР Рангли металлургия министрлиги уй-жой қурилишига бериладиган маблағни қарийб икки баравар камайтирди. Уй-жой масалалари суст ҳал этилаётганлиги учун Олмалиқ шаҳар ижроия комитети ҳам айбдордир.

Шаҳар доирасидан четга чиқадиган баъзи муаммоларга тўхталиб ўтмоқчиман. Аввало, Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги ноишлаб чиқариш объектларини қуриш билан шуғулланувчи ихтисослашган ташкилот — «Алмаликградострой»ни тарқатиб юбориб, унинг ўрнига бир қанча камқувват механизациялашган кўчма колонналарни ташкил этганлиги хусусида гапирмоқчиман. Бу ўзгариш ишга фақат зарар етказди. Биз республика Қурилиш министрлигидан ўз қарорини қайта кўриб чиқишни илтимос қиламиз.

Шаҳар теплоэлектроцентралининг қувватидан тўла-тўкис фойдаланиб бўлинганлиги муносабати билан 1988 йилда шаҳарнинг марказий буғқозонхонасини қуриш кўзда тутилган (бюртмачи Ўзбекистон ССР Уй-жой коммунал хўжалиги министрлиги). Бироқ лойиҳа-смета ҳужжатлари кечикиб кетганлиги оқибатида бу муҳим объектни қуриш муддатлари барбод бўлмоқда. Иссиқлик манбаи йўқлиги муносабати билан эса уй-жой ва социал маданий-маиший объектларни лойиҳалаш тўхтатиб қўйилди. Меҳнаткашлар инженерлик коммуникацияларининг узкулсиз ишламаслиги хусусида кўплаб шикоят қилмоқдалар, бу коммуникациялар зудлик билан алмаштирилиши керак. Республика Уй-жой-коммунал хўжалиги министрлиги бу муаммонинг нақадар муҳимлигини билса ҳам, аммо водопроводни марказлаштириш масаласини ҳамон ҳал этмаяпти. Йўл қурилиши ҳам тўхтаб қолган, шаҳарнинг қулайроқ автостанцияси йўқ. Чамаси халқ депутатлари шаҳар Совети ўзига бериб қўйилган ҳуқуқ ва ваколатлардан етарли фойдаланмаяпти.

Депутат Б. Ж. ҲАКИМОВ нутқи

НАМАНГАН ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ

Наманган областида беш йиллик охирида озиқ-овқат товарлари ишлаб чиқариш 1985 йилга нисбатан 40 процент, тўловли хизматлар эса 77 процент кўпаяди. 1986 йилда янги корхоналар қуриш ва мавжуд корхоналарни кенгайтириш, улардаги иш сменасини кўпайтириш, касаначиликни яхши йўлга қўйиш ҳисобига ижтимоий ишлаб чиқаришга қўшимча минг киши жалб этилди. «Якка тартибдаги меҳнат фаолияти тўғрисида»ги СССР Қонуни кучга кириши билан маҳаллий Советларнинг ижроия комитетларига гражданлардан салкам 350 та ёзма ариза тушди, шулардан 32 тасига патент берилди, 184 тасига рўйхат гувоҳномаси топширилди. Умумий овқатланиш, халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бўйича 44 та кооператив ташкил этилди. Маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ҳамда кооперативлар томонидан хизмат кўрсатиш йиллик ҳажми 600 минг сўмдан кўпроқни ташкил этади.

Шу билан бирга, барча ижроия комитетларининг ҳаммаси ҳам, хўжалик раҳбарлари ҳам корхоналар, колхозлар ва совхозлар ишининг самарадорлигини оширишда омилкорлик ва ташаббускорлик кўрсатмаяптилар. Мисол учун ўтган йили бешта саноат корхонаси, колхоз ва совхозларнинг қарийб ярми, олтита пудрат қурилиш ташкилоти даромад бўйича план бажарилишини таъминламадилар.

Территорияларида ўзларига қарашли корхоналар ва бирлашмалар жойлашган регионларни комплекс ривожлантиришда министрликлар ҳамда идораларнинг актив иштироки партия ва ҳукуматнинг асосий талабларидан биридир. Амалда эса республикадаги бир қанча марказий муассасалар ноишлаб чиқариш соҳасини ривожлантириш билан чуқурроқ шуғулланишни истамаяпти. Уй-жой қурилиши проблемасини олиб кўрайлик. Корхоналар ва ташкилотларнинг уй-жой қурилишидаги актив иштирокисиз биз КПСС XXVII съезди директиваларини бажара олмаймиз. Ана шу муҳим социал масалани ҳал этишда «Союзузбекгазпром» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмаси, Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлиги пассив позицияда турибди. Дон маҳсулотлари министрлигининг нон маҳсулотлари комбинати, «Наманганирстрой» трести ва республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига қарашли хўжалик ҳисобидаги 8-автомобиль корхонаси, Ўзбекбирлашув ташкилотлари каби корхоналар эса сўнгги 3—4 йил ичида ўз ходимлари учун мутлақо уй-жойлар қурмаяпти. Бу эса ҳақли норозиликларга сабаб бўлмоқда, меҳнат интизомига таъсир қилмоқда. Бунда тегишли министрлик ва идоралар, шунингдек, Госплан кўп нарсаларни ўйлаб кўриши керак.

Яна иккита масалага эътиборни жалб этмоқчиман. Маълумки, ҳамма мактаблар 1 июлгача машғулотларга тахт қилиб қўйилиши керак. Биз белгиланган муддатларда қурилиш-монтаж ишларини тугаллаш учун зарур чора-тадбирлар кўрмоқдамиз. Аммо республика маориф министрлиги қурилаётган мактабларнинг фақат ярмисинигина ускуналар ва инвентарь билан комплектламоқда. Биз Ўзбекистон ССР Маориф министрлигига ва Министрлар Советига бир неча марта мурожаат қилган бўлишимизга қарамай, ҳозирча сезиларли ўзгаришлар рўй бермади.

Партия ва ҳукумат қарорларига мувофиқ колхоз ва совхозларнинг ўзи қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш планларини маҳсулот харид қилиш ҳажми бўйича контроль рақамлар асосида ишлаб чиқиши керак. Аммо амалда аксинча бўлмоқда. Биз республика Госагропромига хўжаликлар ишлаб чиққан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш бўйича таклифлар тақдим этяпмиз. Госагропром билан Госплан эса маҳсулот етиштириш ва унинг ҳосилдорлиги ҳажмини оширмоқдалар.

Халқ депутатлари маҳаллий Советларига сайлов яқинлашиб қолди. Областда мана шу муҳим сиёсий кампанияга тайёргарлик ишлари мавжуд қонунларга биноан ўтказилмоқда. Сайлов бизнинг қайта қуриш ва демократияни янада ривожлантириш шароитларида ишлай олиш қобилиятимизни шубҳасиз жиддий синовдан ўтказади. Халқ депутатлари Наманган область Советлари меҳнат коллективларини Улуғ Октябрнинг 70 йиллигини муносиб кутиб олиш, йиллик ва умуман беш йиллик план топшириқларини бажаришга сафарбар этиш учун барча зарур чора-тадбирларни кўрадилар.

Депутат В. А. ЖОНИБЕКОВ нутқи

СССР КОСМОНАВТ УЧУВЧИСИ

Азиз юртдошлар, ўртоқлар! Мен жуда муҳим бир масалани кўтармоқчиман, бир ой муқаддам республика ерларини ҳисоб-китоб қилиш проблемалари билан шуғулланувчи ҳукумат комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди. Ерларнинг ҳисоб-китоб қилиниши зарурлигини ҳаммамиз яхши биламиз. Квартирамизнинг майдони қанчалигини, ҳовлимизда нималар ўсиб турганини биламиз. Аммо бутун Ўзбекистон территорияси ҳақида гап борганида илгари кўпгина масалаларнинг жавоби йўқ эди. Ҳозир биз қаерда нималар борлигини бирмунча тасаввур этамиз, аммо ҳали ҳам мавҳум нарсалар кўп. Бир қанча ташкилотлар тузиб берган атласнинг хомакиси қўлимизда. Бу ишда Фанлар академияси ҳам, турли институтлар ҳам қатнашди. Атлас бир хил қонунларга, битта методикага асосланиб тузилган, уни жуда катта ва илмий иш, деб бу соҳадаги амалий ютуқ, деб ҳисоблаш мумкин.

Аммо дафъатан бир муаммога дуч келдик: космик аэрофотосъемка маълумотларидан фойдаланган мутахассислар Ўзбекистонда палон миллион гектар экинзор бор деса, Давлат агросаноат комитети бундан кам, демоқда. Орадаги тафовут эса катта.

Хўш ким ҳақу, ким айбдор? Бу ўринда ким янглишмоқда? Биз буларнинг ҳаммасига аниқлик киритамиз. Аммо гап экинзорларнинг ўзидагина эмас. Масалан, мен бугун қанча сут сотиб олишим кераклигини биламан, кунига рўзғор учун неча челак сув кераклигини ҳар бир уй бекаси билади. Аммо пахта, мева ва сабзавот ҳосилини етиштириб олиш ва бошқа ишлар учун республикага қанча сув керак?

Ҳозир биз қўриқ ерларни ўзлаштиришни тўхтата бошладик, бу ишнинг чегараси борку ахир. Айтайлик, биз ҳамма қир ва адирларни, чўл-биёбонларни ҳайдайлик, бир вақт келиб бунга кучимиз ҳам етади, аммо уларни суғориш учун обиҳаёт керак, сув эса мутлақо етишмаслиги маълум бўлиб қолмоқда.

20 йил муқаддам сув қанча бўлганини биламизми? Йўқ. Бирон-бир киши аниқ рақамни айта оладими? Тоғларда, дарёларда, сув ҳавзаларида, қор ва муз шаклида қанча сув бўлган эди, ер остида, атмосферада қанча сув бор эди? Аниқ бир рақамни ҳек ким айта оладими? Тахминан бўлса ҳам айтиш мумкинми? Буни ҳеч ким айта олмайди. Ҳозир қанча сув бор? Қанча сув бўлиши тахмин қилинмоқда? Бундай рақамлар бўлса ҳам, улар жуда тахминий, ноаниқ рақамлардир, республикани сув билан таъминлаш жуда қийин бўлаётганига йил сайин ишонч ҳосил қилмоқдамиз.

Буларни гапираётганимнинг боиси шуки, космик техника ва технология ҳозир жуда қизиқарли вазифаларни ҳал этишга қодир. Унчалик қиммат турмайдиган йўлдошни тасаввур этинг. Биз орбитадан қандайдир ишлама марказга телевизион сигналларни қабул этамиз. Айтайлик, агросаноат комплекси шундай сигнални олди. Бу сигнални ҳисоблаш комплексида ишлаб чиқамиз, сўнгра колхоз раисларига, совхоз директорларига, районларга, областларга шу маълумотга муҳтож бўлган барча истеъмолчиларга юборамиз. Агар гап сув ҳақида борадиган бўлса бу муаммони осонгина ҳал қилиш мумкин. Шахсий компьютерларнинг жорий этилиши бу маълумотларни шахсий дисплейларга бемалол ўтказиш имконини беради.

Биз, айтайлик, кейинги беш йиллик учун сув ва бошқа ресурслар ҳақидаги маълумотларни оладиган автомат бошқариш системаларини жорий этишни планлаштиришимиз мумкин, деб ўйлайман. Чамаси беш йилдан кейин пахтазор ва бошқа экинзорлар, ўрмонлар ҳақида шу гапни айтиш мумкин. Биз еримизни тахминан 20 йўналишда тадқиқ эта оламиз. Йўлдош устимиздан учиб ўтиб, маълумот ташлаб кетади, машина уни ишлаб чиқади ва эртасига районда, жумладан, сув муаммоси қандайлигини билиб олаверамиз.

Мен Министрлар Советига мурожаат этаман: бу масала пишиб етилган. Америкаликлар, Ғарбий Европа бу масалани 10 йил муқаддам ҳал этишган. Биз яна қанча вақт имиллаймиз?

Ўйлайманки, Ўзбекистон мана шу жуда қизиқарли ва муҳим соҳада ташаббускор бўлиб қолиши учун ҳамма асослар бор.

Депутат А. Ш. ҲАБИБУЛЛАЕВ нутқи

ЖИЗЗАХ ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ

Депутат ўртоқлар!

Область Совети вужудга келтирилган ишлаб чиқариш потенциали ва мавжуд резервлардан фойдаланиш самарадорлигини оширишни, меҳнаткашларнинг турмуши ва иш шароитларини яхшилашни ўзининг асосий вазифаси, деб билади. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва хизмат соҳасини ривожлантиришга катта эътибор берилмоқда. Шу йилнинг тўрт ойи ичида шаҳарларда ва район марказларида барпо этилган енгил ва маҳаллий саноат корхоналарининг филиалларигина 600 минг сўмлик харидоргир товарлар ишлаб чиқарди.

Меҳнат ресурсларидан фойдаланишни яхшилаш юзасидан муайян ишлар қилинмоқда. Машина-ускуналарнинг смена коэффициентини ошириш ҳисобига 1987—1988 йилларда ишлаб чиқаришга қўшимча равишда 2,2 минг кишини жалб этиш ва 15 миллион сўмлик маҳсулот тайёрлаш белгиланган.

Маҳаллий Советлар ижроия комитетларининг ҳиссабай асосида уй-жой, ишлаб чиқариш, коммунал хўжалиги объектлари қурилиши учун корхоналар ва ташкилотлар маблағларини жалб этиш соҳасидаги фаолияти анча жонланди. Маҳаллий ресурслардан ва имкониятлардан мумкин қадар тўла фойдаланиш асосида аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш тўғрисида доимий ғамхўрлик қилинмоқда. 1987 йилнинг биринчи кварталида пландан ташқари ишлаб чиқарилган 73 тонна сариёғ, 80 тонна сут маҳсулотлари аҳолига қўшимча равишда сотилди.

Бироқ маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари яққол кўриниб турган резервлардангина фойдаланмоқдалар. Улар ўз территорияларида халқ хўжалигини ривожлантириш масалаларини ҳал этиш ҳуқуқидан етарли фойдаланмаяптилар, меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш учун ҳамма чоралар кўрилмаяпти. Кооперативлар тузиш ҳамда якка тартибдаги меҳнат фаолиятининг турли формаларидан фойдаланишдаги пассивликни ҳам оқлаб бўлмайди.

Хизмат соҳаси область меҳнаткашларининг жуда кўп эътирозларига сабаб бўлмоқда. Ремонт устахоналари, ательелар, прокат пунктлари, коммунал хўжалиги муассасалари яхши ишламаяпти. Савдо ва умумий овқатланишни ташкил этишда туб ўзгаришлар бўлмади. Маданият, спорт, медицина муассасалари, транспорт ва алоқа ишларини яхшилаш керак бўлади.

Бу нуқсонларнинг сабаблари ташкилотчилик ишларининг бўшлиги, уни социал-иқтисодий ривожланишни жадаллаштиришнинг ғоят муҳим вазифалари билан мустаҳкам боғлай олмаслик, баъзан эса ўз ишини қайта қуришни истамасликдир.

Биз зиммамиздаги масъулият нақадар юксаклигини тушунамиз ва партия қўйган вазифаларни бажариш учун ҳамма чораларни кўрамиз. Лекин меҳнаткашларнинг иш ва турмуш шароитларини яхшилаш билан боғлиқ бўлган кўпгина масалаларни ҳал қилишда республика министрликлари ва идораларининг бу вазифалар муҳимлигини тушуниб етмаслигига, ва ҳатто, уларга бефарқ қарашларига дуч келмоқдамиз. Чунончи, областимиздаги аксарият шаҳарлар ва аҳоли пунктларида ичимлик сув жуда камчил бўлмоқда. Бу эса қўриқ районларнинг социал-иқтисодий тараққиётига тўсқинлик қилмоқда. Ҳолбуки, сув таъминотини тубдан яхшилаш учун реал имконият бор. «Главсредазирсовхозстрой» ҳамда республика уй-жой-коммунал хўжалиги министрлиги ихтиёрида иккита сув олиш системаси бор. Лекин улар ана шу системаларни бир қўлда бирлаштириш тўғрисида бир неча йиллардан буён келиша олишмаяпти.

Ёки бир бошқа проблемани олиб кўрайлик: республика Давлат агросаноат комитетининг область территориясидаги совхозларида иссиқлик билан таъминланмаган 200 та кўп қаватли уй бор. Бу уйларда 3 мингга яқин оила истиқомат қилмоқда. Ана шу уйларни иситиш масаласи икки йилдан буён Давлат агросаноат комитети раҳбарлари олдига қўйилмоқда, лекин ҳали ҳам амалда бирон иш қилингани йўқ. Мазкур масала бу йил ниҳоят ҳал қилинади, деб умид қиламиз.

Республика Енгил саноат билан Маҳаллий саноат министрликларига областимизда ишлаб турган тикувчилик-трикотаж фабрикалари филиаллари базасида мустақил корхоналар ва саноат комбинатлари барпо этиш масаласини кўриб чиқиш ва ҳал этишни топширишни таклиф қиламан. Шундай қилинса, маҳаллий Советлар ижроия комитетларининг районлар ва шаҳарлар территориясида саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун масъулияти ошади.

Африка қитъасида тинчлик учун

Ўзбекистон меҳнаткашлари Африка жануби халқлари билан бирдамлик ҳафталигида фаол иштирок этмоқдалар. 25 май куни Тошкентда жамоатчилик вакилларини Африка озод этилган кунга бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Л. Ш. Бекқулбекова доклад қилди.

Йиғилиш қатнашчилари ЖАРдаги аппартеид системасини, Намибияни ҳамон оккупация қилиб турган Претория режимини, унинг мустақил Африка мамлакатларига нисбатан тажовузкорлик сиёсатини қаҳр-ғазаб билан қораладилар. Жанубий Африка ватанпарварларининг миллий мустақиллик учун курашини астойдил қўллаб-қувватлашларини изҳор этдилар.

Шу куни Ўзбекистон пойтахтида Африка қитъаси жануби халқлари билан бирдамликка бағишланган кўп кишилик митинг-концерт бўлиб ўтди. Унда шаҳар олий ўқув юртларида таълим олаётган чет эллик студентлар қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

• Спорт

СОВРИНЛАР ВА ЎРИНЛАР

● **ВЕЛОПОЙГА.** Европа йўллари бўйлаб бир неча кун давом этган анъанавий халқаро Тинчлик пойгаси якунланди. Велосипедчилар жами 1987 километр йўл босишди. 158 километрлик якунловчи босқичда пойгачилар Лодзи — Варшава шаҳарлари оралиғида ўзаро баҳслашдилар. Бу сафар ҳам тошкентлик Жамолиддин Абдужабборов маррада биринчи бўлди. Барча босқичлар натижаларига кўра шахсий ҳисобда У. Ампер (ГДР) биринчи ўринни эгаллади. Г. Петров (Болгария) билан А. Межеевский (Польша) иккинчи ҳамда учинчи ўринларни олишди. Умумкоманда ҳисобида ГДР пойгачилари ғолиб бўлишди. СССР ва Польша спортчилари иккинчи ҳамда учинчи ўринларни эгалладилар.

● **ВОЛЕЙБОЛ.** Самарқандда СССР кубоги учун зонал мусобақалар бўлиб ўтди. Тошкентнинг «Автомобилист» ва ЦСКА командалари навбатдаги босқич мусобақаларига йўлланма олишди.

● **ГИМНАСТИКА.** Парижда бадиий гимнастика бўйича ўтказилган халқаро мусобақада минсклик Марина Лобач 39,80 балл тўплаб, биринчи ўринни эгаллади. Болгариялик Б. Панова билан А. Дунавскалар ғолиблик супасининг иккинчи ҳамда учинчи поғоналарига кўтарилишди. Мусобақада иштирок этган тошкентлик Марина Николаева 36,90 балл тўплаб, еттинчи ўрин билан кифояланди.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

Р — 08762 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. В. — 120. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12